בס"ד

MIKVATECH
מקבוצת פול פיורטי בע"מ

קובץ הסכמות הלכתיות והסברה על מערכת מקוה-ריין

טכנלוגיית מקוה-ריין של חברת פול פיורטי בע"מ פותחה בסיוע רשות החדשנות לישראל וצוות מהנדסי מים וסביבה מהאוניברסיטות המובילות בישראל. טכנולוגיית החברה הוכחה כקוטלת עד 99.9% מחיידקים ופתוגנים המצויים במי נופש. כמו"כ המערכת הוכחה במעבדה בינלאומית כקוטלת את וירוס הקורונה. בנוסף, הטכנלוגיה מפרקת חומר אורגני מומס במים ומפחיתה תוצרי לוואי רעילים של כלור. המערכת מספקת מים בריאים, צלולים ונעימים יותר ומפחיתה את הריח וצריבה הנובע משימוש בכלור.

הטכנלוגיה בשימוש במגוון תחומים של טיהור מים ולקוחות החברה כוללים בין היתר עיריות גדולות, מלונות יוקרה ולקוחות פרטיים.

המערכת בשימוש במאות מקוואות ברחבי העולם והינה באישור משרד הבריאות ומכון התקנים.

המערכת קיבלה המלצות ואישורים הלכתיים מגדולי הרבנים והפוסקים אשר מצ"ב. רשימת ההסכמות המצורפת כוללת הסכמות מהרבנים:

- הגר"ח קנייבסקי שליט"א
- הגרחי"א לנדא שליט"א
- הגרמ"ש קליין שליט"א
- הגרא"ד ליטמנוביץ שליט"א
- הגרח"א פריינד שליט"א
- הגרא"י אולמן שליט"א
- הגרי"מ שטרן שליט"א
- הגר"ש ברנדסדורפר שליט"א
- הגר"נ קופשיץ שליט"א
- הגר"י סילמן שליט"א
- הגר"י פישר שליט"א
- הראשון לציון הגר"י יוסף שליט"א
- הראשון לציון הגרש"מ עמר שליט"א
- הגר"מ פוזן שליט"א
- הגר"מ רוזנר שליט"א
- הגר"מ שטרנבוך שליט"א
- הגר"ש רוזנברג שליט"א
- הגרש"צ רוזנבלט שליט"א
- הגר"צ ובר שליט"א
- הגר"ע אוירבך שליט"א
- הגר"א וייס שליט"א
- הגרש"א שטרן שליט"א
- הגרי"מ יאראוויטש שליט"א
- הגרמ"מ לובין שליט"א
- הגר"מ ברנדסדורפר שליט"א
- הגרמ"מ רובין שליט"א
- הרב הראשי הגר"ד לאו שליט"א
- הגרש"י גלבר שליט"א
- הגרא"מ הלפרין שליט"א
- הגרא"ח עדס שליט"א

למידע נוסף ניתן לבקר באתר החברה ב www.mikvatech.com

בית הדפוס 1 ירושלים 9548301 02-664-6653 www.mikvatech.com info@mikvatech.com

לפי בקשת הגאוה"צ הביד"צ שליט"א המכתב מיועד לעיני רבנים בלבד ולא לפרסום בקריות חוצות

BETH DIN TZEDEK
OF THE ORTHODOX
JEWISH COMMUNITY
26\A STRAUSS ST.
JERUSALEM
FAX 02-6221317 פאקס TEL 02-6236550.טל

בית דין צדק
לכל מקהלות האשכנזים
שע"י "העדה החרדית"
פעיה"ק ירושלם תובב"א
רח' שטראוס 26/א
ת.ד. 5006 P.O.B

ב"ה

הבהרת דברים

אנו הביד"צ הח"מ ישבנו ביום ג' אלול תשפ"א העעל"ט והוצג בפנינו מכשיר המקוה ריין, בדקנו אותו ואת אופן הפעלתו, ואחרי העיון בצדדי ההלכה והבנת מציאות הדברים גם מפי מומחים, אין הביד"צ הח"מ רואים שום פקפוק וחשש במכשיר זה, וביחוד במקומות שיש בהם מחסור להידור מ' או כ"א סאה מי גשמים, וכן אם יש בעיות בריבוי כלור או חומר חיטוי אחר שמכניסים למקוה (ויעוי' בתשו' מנח"י ח"ח סי' ע"ו).

ולמגדר מילתא ומהיות טוב, החלטנו שבעת הטבילה לא יהיה המכשיר בבור הטבילה, וגם מובן שהמכשיר צריך להיות ~~בפיקוח ראוי~~ שלא ישנו בו מכפי מה שהוצג בפנינו.

ומקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה להתברך ברב טובה וברכה, והפורש סוכת שלום יפרוס סוכת שלומו עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלם, ונזכה שבקרוב יערה רוח טהרה ממרום בביאת גוא"צ הולך תמים בב"א.

ולאות אמו"צ באעה"ח היום כ"ט תשרי תשפ"ב לפ"ק הביד"צ דפעיה"ק ת"ו

נאם אברהם יצחק אולמאן

נאם יעקב מאיר יאכאוויץ

נאם יהודה המהדרין

ר' תשרי תשפ"ב

עם הוספת תשבחת האמרן ביאר לומאנטש פלוטש בהדורו וקלרקן נפת של תורה ירושלים שאם תשם ושקפורה בהנשאר האקות כאן הלכ מלכתם אנו לדון ולפסק הבקש מוצא גם אלו תשבה הנשר בשם כשרים

בית דין צדק לכל מקהלות האשכנזים ע"י העדה החרדית ירושלים ת"ו
Beth din tzedek of the orthodox jewish community Jerusalem

מאשר שבקרבם נמצאים מכשירים דומים בנמצא בארץ מעבר לים
ונבדקים ע"י הרבנים המקומיים ונמצאים לשמשם נכון לדרישות מקומם אשם
לדרישות בנוגע לכל נושא ונושא ולכל מקום ומקום לגבי הוראה מקומית
מאיר פלדשטיין

דבר ה׳ זו הלכה

דעת מרנן ורבנן עמודי ההוראה שליט״א

בס״ד בין כסה לעשור שנת השמיטה ה׳תשפ״ב

דעת תורה

הננו לגלות דעתנו דעת תורה כי אחר בירור המציאות מפי מומחים בענינים אלו נתברר לנו בידיעה ברורה כי אין שום חשש ופקפוק כלל במכשיר לניקוי המים ״פול פיוריטי״ [שע״י חברת ׳מקוה ריין׳] ויש בשימוש במכשיר זה כמה הידורים בהלכה.

הכותבים וחותמים לכבוד התורה וטהרתה

שריאל רוזנברג יעקב מאיר שטרן משה שאול קליין
צבי ובר יהודא סילמן
שלו׳ יוסף גלבר יצחק מרדכי הכהן רובין

גם דעתי העניה שאין לפקפק על השימוש במכשיר הנ״ל.
שמואל אליעזר שטרן

כבר ביארתי את דעתי הברורה שאין שום חשש ופקפוק בשימוש במכשיר ומאידך יש בו תיקון גדול לטהרת ישראל
אשר וויס

גם דעתינו שאין שום חשש ופקפוק כלל בכשרות המכשיר הנ״ל.
עזריאל אויערבאך
מנחם מנדל לובין

לאחר הבירור, דעתנו כי אין ממש בכל הטענות אודות מכשיר החימצון של חברת ׳פול פיורטי׳ ואין להוציא שום לעז על שימוש במכשיר זה.
חיים יצחק אייזיק לנדא שבח צבי רוזנבלט

RABBI MOSHE SHOUL KLEIN
Dayan in Beth Din of Hagaon Harav Wozner Zatzal
and Rabbi of "Or Hachayim" area Bnei Brak

משה שאול קליין
דומ"צ בביד"צ דמרן הגר"ש ואזנר זצללה"ה
ורב שכונת "אור החיים" בני ברק

ב"ה, יום כ"ג באלול תשפ"ו לפ"ק

בענין ההיתר להשתמש עם "מקוה ביין"

באשת דבר מקדים שצריך לשמש את אור הנאמן בוסק הדור מרן רבינו שמואל הלוי וואזנר נלל"ז מה מתרבשים שני, והרבה פעמים בקש ממני אור נלל"ז לבוא עמו לבדוק את מקוואות בנשים שיהיה נעשה כדת וכהלכה. והיה אור מתפיר מאד על נקיות המקוה וכשראה איזה נתם אל הקיר היה נוגע בתמונים על המקוה, כי מקוה נקי הרי צה בעדר ציבור הרבים כדי שלא יבואו לידע מלוכה ומקוה.

והנה לאחרונה באו לפני עם המלצה תבשה לנקות את הליכלוך מעל המקוה על ידי נתינת דיקל מעבן למקוה. ואתה עם מכשיר מסוים מוציאים את הליכלוך שלא למעלה. וראיתי את המכשיר מקרוב ואת אופן פעולתו והיה טוב מאד אין בהלכה נהן במלאות הדבר על נקיות המקוה מליכלוך ומתיבקים. ושמעתי על ה היתר התבש שלא יצטרכו להמליל את המים ונתמעט בצה המשש של נשן סתה עשל סתה, והמים יבולים להיות מי משמים נקיים, וכן אין צריכים ליתן חומרים חיים במים שצה מציקלאר ויש נשים הטבלות מצה מאד. וכן מונע שלא יצטרכו לדלות את הדגים במצוק מבני חיבות המתמרים.

והיה קשה לשתדיוק כמה מעדדים על השימוש בצה בקשנות שנעב והיו אלל לפני זמן מה וראיתי שאין בבריהם שום טעם נדים שהיה משש בסל בקשנות. ורבוסיו לומר תבש אסור מן הנורה, וכשראה שלפי בבריהם צריכים לקבל במעדות סיוחים נב צמן חגל, וראיתי בחשק הנעדות שראו הרבה מיעדים במקוה מתירין לקבל בשן נעד נפנ ובבנה.

ומוששע לומר שמה שכתב רבינו ניסים גאון בדיבוי אשר תיקן לומר, "את אשר הקלת התמרתי", שברבה נתקשו מה התיסדון בצ, ובאורו שלפעמים ~~[illegible]~~ מתומרת יבא קלות, וכש בצה שמשמש "במקוה ביין" יבא להרבה נסים שיקבלו ולא יתבטו מלהבדק מעמלות, ויבאתי במקומות אנים שבצמן מצה מעיפה הקבוץ חלוי נשם מלבא למקוה, ומתר שבמסי שמשתמשים במקוה ביין שצה מפלא מתיבקים ומתלונה, מצרו לקבל נש בכל עלה שם כמעה קבלות. ומכ מי שיעלה מלהשתמש במקוה ביין יבד שלל לאחרו יש תשש של מכשלות עצומים. ועדין אש הרמכן על אש בתורה בהבשת כי תבא יתרה אשר לו יקים את דברי התורה הקדש, שמי שבידו לשמור רבים מהטא ונינע אשה. הרי הוא בכלל אש. ובנוסף מי שמקבל את הרבים במקוה ביין ונעים ובנות ישראל לקבל. הרי זה. בכלל בריק אשר יקים את דברי התורה הקדש.

ולא בשם עבה ומעמ סה רת בנות ישראל

משה שאול קליין

משה שאול קליין
ורב שכונת
אור החיים
בני - ברק
דומ"צ בביד"צ דמרן הגר"ש ואזנר זצ"ל

שריאל רוזנברג
ראב"ד בית דין צדק - בני ברק
רב שכונת רמת דוד (פרדס ברמן)
בני ברק

מסמך זה אינו לפרסום ללא
אלא רק לאחר אישור הרבנים שליט"א

בס"ד, כ"ה אלול תשפ"א

בתמיכה. המשיר לטיהור ונקי זה המקוה "מקוה ריקי"
לאור שהיו שאירו שיש חשש גלמי בפעולת "המקוה ריקי", שבמים
שהפנים לרגע קט לתוך אחר שאינו מים, ובמה שיאור בחצרה (יוסף ס'
קבלה סעיף ה') שמה המלכן אינה מים, ברורה הדבר אבל מוחרת לחיצים
אלו, ומהו הבדיל שלא נעשה שלם שיהיו במים, ואלה. לדברי המחמירים
שנעשה אינה שיהי במים אין בה שיהי כמה מה המלכן אלא שיהי שנעשה
במים בכמות שמרוחים אותה, יהיו בחלק קטן מאוד מהמים. [יש לבין
שלמות מוחרת אין שייעור מה המלכים ובמשקלים של "המקוה ריקי", לפני
שפנינו אלין לברר זה. בדברים הוה לגר יקר כל משבר מה].
לאור דברים אלו, נפשט שאין כל חשש בשימוש במקוה במרכשר
הנ"ל.

יהי רצון שנשל הדבר הלכה
ובהוראה
שריאל רוזנברג

שריאל רוזנברג
רמת דוד
בני ברק

רח' חזון איש 66 בני ברק 5160114 טל. 03-6184743 פקס. 03-6161319

בס"ד

בין כסה לעשור
שנת השמיטה ה'תשפ"ב

דעת תורה

הננו לגלות דעתינו דעת תורה כי אחר בירור המציאות מפי מומחים בענינים אלו נתברר לנו בידיעה ברורה כי אין שום חשש ופקפוק כלל במכשיר לניקוי המים "פול פיוריטי" (שע"י חברת "מקוה ריין") ויש בשימוש במכשיר זה כמה הידורים בהלכה.

בברכת גמר חתימה טובה

הכו"ח לכבוד התורה וטהרתה

שלמה זלמן משה שוחט קלין יעקב מאיר שטרן

לאחר בירור, פלטינו כי אין ממש בכל הטענות אודות מכשיר החמצן של חברת "פול פיוריטי" ואין להקפיד שום דבר לא בשימוש במכשיר כזה.

שרגא פייבש מישל

יעקב מאיר שטרן

דומ"צ בבי"ד דמרן הגר"ש ואזנר זצ"ל
דיין ומורה צדק דקהילת ויזניץ
מח"ם משנת הסופר ואמרי יעקב
רב אב"ד קהילות יעקב - בני ברק

ב"ה כ"ה אלול תשפ"ז לפ"ק

הנני לאשר בזה שראיתי את המכתב הנשרא "מקוה ריזין"
שעשו במטרת לסייע לנזקקי מי המקוה עי כדיקל המצבן
ולאחר שחקרתי אותו הוסר מעון הנבדק הבדקו נראה
ברור ופשוט שאין כו שום חשש ובקפון נשפיר שאום
להשתמש עמו במקואות גם לטבילה באורמתא וכש כפי
שמתבטים לעשות שבעלה המכשיר תעשה שלא בעמן
הטבילה בעבר בתורה והרחקה בופאו שמותר להשתמש
עמו לכתחלה בלי פקפוק וחשש כלל

ועל בשורה מבפה לרחמו ב'

יעקב מאיר שטרן

Rabbi Eziel Auerbach
Beyt Vegan, Jerusalem

הרב עזריאל אויערבאך
בית וגן, ירושלים ת"ו

[illegible]

[illegible]

[illegible]

הרב דוד ארי׳ מורגנשטרן

רמת שלמה

ירושלם ת״ו

בס״ד, י״ח אלול תשפ״א

באתי בזה לחזק את ידי הר״ר יהונתן הלר שליט״א, המשקיע מאמץ וכוחות ודמים במסירות, למען הרבות טהרה בישראל, ולהציל רבים מעוון ומכשולות, תוך התייעצות מתמדת עם גדולי תורה והוראה, כדי לעשות הדברים באופן שאין בו שום חשש. ובין היתר המציא גם את ה״מכשיר חמצון מתקדם״ ו״רשת צף״ של מקוה ריין - ״מקוה טק״ (אשר הערעורים עליהם אינם אלא מתוך חוסר הבנה מוחלט, הן מצד דרכי ההלכה והן מצד המציאות). והנני בברכה שיראה ברכה בעמלו ובפעלו המבורך, וישלח הקב״ה ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו. ויכתב ויחתם לחיים טובים עם כל ישראל.

דוד ארי׳ מורגנשטרן

דוד ארי׳ מורגנשטרן

בי׳ הר

שלו יוסף בלבר

יצחק מרדכי הנדן נלפין

MOSHE BRANDSDORFER
RABBI OF
HEICHAL HORO'OH
JERUSALEM
3 ZONNENFELD ST, TEL. 972-2-5322775
HOME: 972-2-5370033

משה בראנדסדארפער
אב"ד ור"מ **היכל הוראה** ירושלים
נשיא בתי ההוראה "היכל הוראה" בארץ הקודש
מיסוד אאמו"ר מרן ה"קנה בשם" זי"ע
מחבר ספרי "היכל הוראה" תשובות והוראות
פעיה"ק **ירושלים** תובב"א

בס"ד יום שני ג' שבט תשע"ז לפ"ק

הן בא לפני ר' יונתן הלר שיחי' מפעיה"ק ירושת"ו, והראה לי את המצאתו החדשה מערכת הנקראת '**מקוה־ריין**' המיוצרת על ידי חברת '**פול פיורטי**' לצורך תחזוקת מים נקיים בבורות הטבילה, בטכנולוגיה של חימצון מתקדם ע"י החדרת בועות חמצן לתוך מי המקוה שעל ידן המים מזדככים ומתחטאים, מערכת זו פועלת על פי חוקים שהטביע הקב"ה בטבע הבריאה בלבד, ללא צורך באמצעי טיהור וניקוי שמעוררים חששות הלכתיים, ופשוט וברור לי שמקוה כזו כשירה לכל הדעות אף לדעת מרן הדברי חיים זי"ע שחשש לזחילה נכנסת, מאחר שבועות החמצן אין בהן שום ממשות ואינן אלא אויר בעלמא, ובאמצעות התקנת ה'מקוה־ריין' במקוה **היא ראויה לשימוש למהדרין מן המהדרין אפילו לטבילות דאורייתא.**

ועל כן נראה לי שיש הידור בהתקנת ה'מקוה־ריין' כדי שלא להזדקק לאמצעים שונים שמעוררים חששות כשרות כידוע, כמו דמרגלא בפומיה דאאמו"ר מרן בעל ה"קנה בשם" זצוק"ל שמקוה נקיה הוא הידור בכשרות.

ועל זה באתי על החתום למען קדושתן וטהרתן של ישראל

משה בראנדסדארפער

משה בראנדסדארפער
רב ור"מ
היכל הוראה
ירושלים
מיסודו של אאמו"ר
גאון ישראל מרן רבי מאיר זי"ע הקנה בשם

שריאל רוזנברג
ראב"ד בית דין צדק - בני ברק
רב שכונת רמת דוד (פרדס ברמן)
בני ברק

בס"ד, י' אייר תשע"ט

ראיתי את המכתב יישר כח" של חברי "פרל פרוטי ומקולה דין",
(אשר פעלתי מאוד במשרדו של הרה"ג מאיר פוגן שליט"א), ולדעתי אין
שום סרן אזלה בהפעלות מנשיכת המקוללות.

ולמעשה כבר המהרי"ל שבשעה הכבולה לא יפעל שום מנשיכת של פילס,
במקרה, וכל הפעולות של מקיון המים נעשות שלא בשעה כבולה. וגם
מנשיכת מתרכזן שיכול בלילה אחר שנשאר המקרה לכבולה.
והפעולות הנעשות למקיון המים, מעלות לכשרות המקוואות, שלא יצטרכו
מאיות של מי גשמים להכשרת המקוה.

ובזאת
שריאל רוזנברג

המכתב הזה בלי אינני רואה דו שום
שאלה והקשר שאינו פולטר לא יהא מונח
במקוה בשעת כבולה, אם כלי פעולה.
אך הרהם דבר הלוי
ראיתי את המכתב הנ"ל והוא טוב מאד לשימוש במקוואות כפי שיטת
שבתם ידידינו הרבנים הרב מיזנר ופרנס שליט"א

ומלב ברכתי עמה
משפחת קלר

רח' חזון איש 66 בני ברק 5160114 טל. 03-6184743 פקס. 03-6161319

הרב רפאל צבי ובר
רב שכונת נוה יעקב
ירושלים

מנחם אב תשפ"ז

בס"ד

אור

הרב אלי המשיר הביקש מקום ריין המיוחד
לו הרב יעקבסן הלר שזה אפשר להשיג אלי מי
המקום זה חמצן בלבד. יש כבר בעיות רבה
יכולים להשתמש בו למהדרין מן המהדרין

בברכה

צבי ובר

רפאל צבי ובר
רב שכונת נוה יעקב
עיה"ק ירושלים

Meir POSEN
Designing and supplying plans for constructing Mikvaoth
c/o 15 Egerton Road, London N16 5UE, England
Tel: + 44-20-8809 6223 E-mail: meir.posen1@gmail.com

מאיר פוזן
מח"ס אור מאיר על הזמנים, ואור מאיר על מקואות ג' חלקים
רח' אבני נזר 1/1, קרית ספר, מודיעין עיל. 71919
טל/פקס: 0041 974-8-972 +

בס"ד, יום טו"ב כסלו שנת תשפ"א לפ"ק פה קרית ספר ת"ו

לכל מאן דבעי

הרב יונתן הלר שליט"א הראה לי מכשיר שמְנַקֶה את מי המקוה של חברת "מקוה-טֶק פּוּל פִּיוּרְטִי" אשר צף בתוך המקוה ואינו מחובר לקרקע כלל. במשך עשרים שנה ראיתי כמה מכשירים הכשרים, וכבר נתתי תעודת הכשר על מכשירים האלו כמו שהבאתי באריכות בספרי "אור מאיר" ח"ב עמ' תקל"ה והלאה, והבאתי שם גם תמונות וציורים של אחד מהמכשירים. וגם הבאתי על המכשיר הסכמה של מרן בעל שבט הלוי זצ"ל ושל הגאון רבינו ניסים קרליץ זצ"ל. וכתבתי שם דכל החשש שצריכין לדון עליו הוא חשש של זוחלים כי אין בזה ענין של מים שאובים הואיל ואין שם מקום בית קיבול מים כלל. כי בכל המכשירים במקום שהיה לחוש לקבלת מים פתחנו להיות שם נקב כשפופה"נ עד שולי הכלי למטה או מן הצד במקום שהי' חשש של בית קיבול. וגם הכא כן הוא אבל יש עוד הידור כאן שאין שם "פרופֶלור" כמו במכשירים אחרים שהמים עוברים בין הכנפיים שיש בהם הרחק של כשפופרת הנוד, אלא כאן החיבור הוא דרך צינור ישר. והסיבה לזה כי הכא המנוע הוא בתוך הצינור ואין הכנפיים שמן הצד מעכבים הילוך המים כלל.

וכתבתי שם דבאמת לא צריכים חיבור כשפופה"נ בין מי המקוה להמים שבתוך המכשיר ודי בחיבור של כל שהו להיותם נחשבים כמקום אחד. והטעם לזה כדי שתוך המכשיר נחשב כחלק מן המקוה להיות דנים עליהם שאין כאן דין זוחלים, והוא ק"ו מחורי המערה בריש פ"ו ששם סגי בחיבור משהו וק"ו כאן. כי חורי המערה הם חוץ למקוה וגם הם קבועים בתוך כותלי המקוה, מה שאין כן הכא כיון שהמכשיר הוא תלוש ועומד בתוך המקוה ומי המקוה סובבים אותו מכל צד נחשב לחלק מן המקוה. ובימים ההם הי' רק מכשיר שהי' לו חיבור כשיעור רק ע"י צירוף נקבים בין הכנפיים שביחד הם שיעור כשפופה"נ וכשי' הראבי"ה, וכזה נפסק ההלכה בשו"ע ורמ"א ורוב הפוסקים ז"ל כיון שיש מ' סאה במי המקוה מחוץ למכשיר והחכ"צ חולק. ואחר זמן נעשה מכשיר שכבר הי' שם שיעור הצריך בין הכנפיים של הפרופלור גם בשעה שהוא מסתובב. אמנם החידוש כאן הוא שיש עוד הידור שעשה דבר טוב במה שהצליח לעשות חיבור ישר לגמרי מחוץ מהמנוע ולא בין הכנפיים שמסתובבים. ואין אני פוסל ח"ו שאר המכשירים הנ"ל, אבל כאן יש עוד הידור, וידוע שמוסיפים במקוה כל הידור שאפשר לעשות.

ועיקר המעלה להשתמש במכשיר המסנן את המקוה (מלבד שיש מעלה להשתמש במים נקיים כידוע), הוא כדי לקיים שיטת הרשב"ם והראב"ד והרמב"ם ז"ל דלית להוא שמועיל השקה מן הבור שאצל המקוה לטהר מים שאובים, ואין להם טהרה רק בתורת ביטול ע"י תערובות בתוך מי המקוה, והארכתי בזה בספרי סוף ח"א. וגם מרן בעל שבט הלוי כתב כן והובא בתשובה שכתב בשנת תשס"ג, וכתב שם דעל ידי זה יכולים לטבול עכשיו במקוה שיש בו מ' סאה מים כשרים ולא צריכים מאגר ענק של מי גשמים, כי המים נשארו נקיים זמן רב. והוסיף שם לעשות גם בור השקה כרגיל כי מ יודע מה יולד עוד.

אולם בכל מקומות שאני בונה מקואות שיש שם מכשיר, אני מקפיד שא"א שיעבוד המסננת בשעת טבילה. והוא רק מטעם זהירות ולא מדינא, כי גם בשעה שהיא עובדת אין הטבילה נפסלת עי"ז. וכיצד עושים שלא יעבוד בשעת הטבילה. מביאים רק חוט א' של אלק"טרי לחדר המקוה, והוא בשביל המאור וגם בשביל המכשיר, ואז כשמדליקים את המאור, תיכף המכשיר מתכבה וא"א לעבוד, וכיון שא"א לטבול בחושך ממילא א"א להמכשיר שיעבוד בשעת הטבילה.

סוף דבר, המכשיר זה כשר לכתחילה לשימוש במקואות למהדרין מן המהדרין אפילו במקוה לטבילות דאורייתא וכהנ"ל, ואין בו שום חשש כלל של זוחלין הואיל וכל המכשיר שקוע בתוך מי המקוה שיש בו ארבעים סאה והמים שבתוך המכשיר הם מחוברים היטב למים שבמקוה כמו שמבואר לעיל, וגם אין כאן חשש של שאובין הואיל ולמעלה יש בד עומד ולמטה צינור מפולש ואין כאן בית קיבול כלל.

ועל כן נראה שיש הידור בהתקנת מכשיר זה (וטוב יותר גם יחד עם מכשיר החמצון שלו של "מקוה-ריין"), הואיל ועל ידי זה יכולים תמיד לטבול במקוה שלא יחסר שיעור מ' סאה מים כשרים, לקיים בזה גם שיטת רבותינו הראשונים ז"ל הנ"ל דס"ל דלא מהני השקה לשאובים, ונזכה ב"ה להרבות טהרה בישראל.

וע"כ באתי על החתום:

מאיר פוזן

אשרי בטרם אשלם לבקר
בביתי אור המכשיר מקוה קלין לניקוי מקוואות
לעשים יהיו מהודר מאד ובטוחי להשתמש במכשיר
גם בכל המקוואות ואלה בוודאי עדות
משה שמעון קלין

בס"ד
לא מצינו לגבי הרבנים בדורות השלום המכשיר מקוה קלין
ראוי ואותר לשתמש בכל המקוואות (אבל בתנאי להוציאו בשעת
הטבלה ח")
וכה יהיה שביר בישראל בשמחה
ובאהבה כל טוב תשפא
שמואל בהרב מנחם צבי הלוי בראנשטיין

אברהם מיכאל הלפרין
רב שכונת הגבעה הצרפתית
וחבר ביה"ד הרבני בארה"ק ת"ו
רחוב ההגנה 6 ירושלים
טל' 02-5815196

ב"ה, ערב ראשון בית מרחשוון התשע"ו.

הנני לאשר בזה כי בא לפני כ' ווינבן בלר שיחו
הש"ב פשהק ת"ו והראה לי מכשיר הנקרא "מקוה ביון-טק"
המיוצר ע"י חברת "פול-פורטי" לשם תחנכות מים נביעים
בגור הטבילה במקוה-טהרה בהמצאת טכנולוגיות של חימצון
ע"י הורדת רמות חמצן לתוך מי המקוה ומלי ידי כך המים
מצדדים ונטהרים ומצדדקים יפה, בניסוי לשת צלל =
"סגנית מהדרין".

בדקתי את המכשיר הנ"ל ומצאתיו שהוא עשוי לפי כללי
ההלכה ואין בו שום חשש של כלי והוא כשר לכתחילה,
גם לטבילה בראוריתא.

ויהי רצון שמירת הנקיון והטהרה יתוספו וגם שומרי
טהרה ונקיה להרבות טהרה בישראל.

בברכה והתפילה לישועת עם
ישראל עם השם וישועת העולם כולו בגאולה האמיתית והשלמה
אמן

אברהם מיכאל הלפרין

אברהם מיכאל הלפרין
רב שכונת
הגבעה הצרפתית
רח' ההגנה 6
ירושלים

נ.ב.
יש להקפיד לפי הפעלת
המכשיר בדרך הראויה

כבוד מעלת ידידנו הרב יונתן הלר שליט"א על המצאת המכשיר המצן מטופל, ורשת צף, אשר השקיע בזה הרבה טירחא, ויגיעה רבה, ומחשבה רבה שיהא הכל עפ"י דעת תוה"ק ולפי כל הידורי ההלכה למען זכות את עם בני ישראל במקוואות זכים וטהורים ומקוואות מהודרות בתכלית ההידור כראוי לעושי מצווה ליראי ה'.

דבר פשוט וברור דמי מקווה הנעים ונדים בתוך המקווה אנה ואנה אין בזה כלל משום זוחלין וראיה לזה מהמשנה מחט הנתונה על מעלות המקווה שמוליך ומביא מים עליה והיא טהורה וכן בשו"ע (ר"א סעיף ס"ב) דמקווה שיש בו ארבעים סאה מרווחות מותר לקפוץ לתוכו ועלתה לו טבילה ואף דע"י הקפיצה המים נעים ונדים אנה ואנה וכן נקט החזו"א קמא סו"ס ה' ובפתחי מקוואות פרק ח' סעיף קטן ט"ו וז"ל ובפוסקים הוזכר שמה שהמים זוחלין מצד לצד לא מקרי זחילה יעויי"ש והריב"ש בסי' רצ"ב התיר ביותר כששפת המקווה משופעת והמים יוצאים לשפת המקווה ושבים וחוזרים למקווה אינם נחשבים לזחילה [ש"ך ר"א סק"ל פ"ת סק"ג] ומכ"ש כשהמכשיר שקועה כולו במקווה ואינו גורם תנודה רק בשטח המים עצמם וכן נקט להלכה בערוה"ש ובביאור הגר"א ועיין בספר חלקת בנימין ר"א סעיף ג' ביה"ל ד"ה ואין יציאת וכו' דאף המהרי"ק מודה לריב"ש שיש כותלים בסוף השיפוע ולפי"ז אין המכשיר הנקרא חימצון מטופל חשש כלל לזוחלין דהמכשיר שקוע בתוך מי המקווה וכן הרשת צף שקוע במי המקווה.

וברשת צף הנועד לקלוט את הלכלוך המצטבר בגובה מפלס מי המקווה דראש הצינור הצף שווה לגובה מפלס מי המקווה מונח שם ספוג ומי המקווה בגובה מפלס המים נכנסים לתוך הספוג ועוברים דרך הספוג ויורדים מהצינור למטה בתוך מי המקווה, אין על המים העוברים בספוג שם שאובין כלל כנפסק בשו"ע המניח שק או קופה תחת הצינור אין המים הנמשכין מהם פוסלים את המקווה ובש"ך ס"ק פ"א וכיון שיש בו נקבים הרבה ואין מחזיקין מים לא נחשב כבית קיבול ליחשב כשאובין, וכן נקט מרן החזו"א תניינא סי' ג' סק"ט דמים הבלועים בספוג וכסות אינם שאובין היות והספוג והכסות אינם מחזיקין מים [ועיין חלקת בנימין ר"א סעיף ט"ו ס"ק ר"פ] וביותר נפסק בשו"ע סעיף ס"ג הטביל בו בגד עבה שהמים נבלעים בתוכו כל זמן שהבגד נוגע במקווה הוא כשר אע"פ שזבו ממנו ג' לוגין עכ"ל ועוד נפסק בשו"ע דמותר לטבול כלים בשק או בקופה דכיון דאינו מחזיק מים עדיף טפי מניקב כשפופרת הנאד [רמ"א סעיף ט'] ואף החכם צבי בסימן מ' מודה בזה לדברי הרמ"א משום שהמים מקיפן מכל צד והספוג מוקף מים מכל צדדין וגם הרשת צף אינו קבוע ורק צף ע"ג המים (פתחי תשובה ס"ק ל"ח).

הצנור של הרשת צף נמצא מאונך בתוך המים ובתחתית הצנור מעוקם קצת כלפי צדו. והנה צינור זה אינו כלי כלל משום דהוא צינור חלק ואינו יכול כלל להחזיק מים. וכמו שכתב המחבר ר"א סעיף ל"ה בטבלא שיש לו ד' שפות זקפה על צידה לידוח אפילו יש לו ד' שפות אינה פוסלת כיון שאינה עומדת בענין שראויה לקבל מים וכ"ש בצינור זה שאין לו ד' שפות ואינו ראוי כלל לקבלת מים.

ובמקום עיקום הצינור כלפי צדו אם נעמיד את הצינור במאוזן יכול לקבל שם קצת מים ולשיטת הב"ח בס"ק ל"ז דאם המים עוברים על הטבלא בתוך הד' שפות נפסלו המים משום שאובין (ורוב הפוסקים חולקים בזה על הב"ח) צינור הנ"ל אינו דומה לטבלא דבטבלא עשו אותה עם ד' שפות כדי שיקבל משא"כ בצינור הנ"ל לא נעשה כדי לקבל כלל אלא אדרבא להעביר את המים, אמנם ידועים דברי הראב"ד פ"ח ה"ז וכסף משנה ה' מקוואות דכל צינור שיש בו קבלה אף דלא נעשה לקבלה פוסל משום שאובין והרמב"ם חלק עליו וכן נפסק להלכה. אמנם כדי לצאת בהידור לכל השיטות עשו חור בזווית הצינור המוציא טיף טיף וממילא אינו יכול להחזיק מים בשום צורה ואינו נחשב לכלי לכל השיטות.

ובראש צינור של הרשת צף מולבש עליו עוד צינור הצף לפי גובה מיפלס מי המקווה וראש הצינור המולבש עליו בראשו בנוי בו כעין מגרעות ובמגרעות הנמוכים רוחבן כרוחב שפופרת הנאד והמים העוברים על ראש הצינור בגובה מי המקווה מחוברים למי המקווה כקליפת השום ויותר ברוחב שפופרת הנאד ויש במגרעות אלו חור קטן המוציא טיף טיף שלא יהא על הצינור שום חשש של כלי ליפסול בשאובין.

בס"ד

בתוך הצינור העומד בזקיפה (מאונך) נמצא בתוכו טבעת עגולה המוצמד לדופן הצינור מבפנים ובשולי הטבעת יש מגרעות מסביב לכל הטבעת כעין חורים קטנים המוציאים טיף טיף לצאת אף דעת הראב"ד הנ"ל שלא יהא תורת כלי בין זוית הטבעת לצינור.

חלק הצינור העומד בזקיפה פתוח בסופו כרוחב שפופרת הנאד וכן יש לרשת צף ארבע צינורות קטנים וע"י צינורות אלו הוא צף ע"ג המים והצינורות הם פתוחים משני צידיהם ואינם יכולים לקבל מים ולהידור רב עשו כמה חורים בתחתית הצינור ואינו יכול לקבל כלל מים בתוכו ואין עליהם תורת כלי כלל וכלל.

ולסיכום הספוג אין נחשב לכלי ואינו פוסל משום שאובין וכן הצינור אינו נחשב לכלי. מי המקווה מחוברין מע"ג הספוג כקליפת השום ויותר ברוחב שפופרת הנאד. המים עוברים לסינון דרך הספוג מעולם כלל לא נעשו שאובין, וכן המים שבתוך הצינור מחוברים תמיד מלמעלה בגובה קליפת השום וברוחב שפופרת הנאד וכן מלמטה מהצינור מחוברים בכשפופרת הנאד עד הספוג הנמצא בראש הצינור. וממילא המים שבתוך הצינור נחשבים תמיד כמי המקווה עצמה ואינם שאובין כלל.

ולגבי האבן הנמצא בתחתית המקווה בתוך מי המקווה שדרך האבן מתפזר אויר מחומצן מתקדם המזככים ומחטאים את מי המקווה האבן עשוי משחיקת אבנים או מעפר מעפרות האדמה ואינו מקבל טומאה (ר"מ פ"א כלים) בתוך האבן יש חלל בנפח של כעשרה סמ"ק האבן בנוי מהרבה נקבים ואינו יכול כלל להחזיק מים ואף אם יכנסו בנפחו עשרה סמ"ק מים אין המים האלו שאובין כלל כי האבן הוא דומה לדין ספוג וכסות שאין המים שבהם נעשים שאובין כלל.

וידועים דברי מרן פוסק הדור הגר"ש וואזנר זצוק"ל בתשובתו על מיתקני מים פילטר לטיהור מי המקווה וז"ל לענין פסול שאובין אפי' מקרה שיש עליו תורת כלי מכ"מ עיין מס' מקוואות פ"ו מ"ד ובשו"ע יו"ד ר"א סט"ז דלי מלא מים שאובין שפיו צר ונפל למקווה וכו' לא פסלוהו והיינו במקווה חסרה ומכ"ש שלימה דאין לעלות חשש כלשון חז"ל אפי' כל מימות שבעולם והוא פשוט לא ניתן להיכתב. עכ"ל

ועוד כתב שם סוף דבר מיתקן הנ"ל הוא מתוקן עפ"י הלכה וגורם לסתום פה המקטרגים כנגד תוה"ק ומסורת התורה עכ"ל

על אחת כמה וכמה ברשת צף ואויר מחומצן שנתחדש עתה ע"י הרב יונתן הלר שליט"א שהוא ירא ושלם והשקיע בו הרבה יגיעה ומחשבה שלא יהא ע"ז כלל חשש כלי ולא חשש שאובין וגם אינו קבוע ולצאת כל השיטות בהידור רב ויהא אפשר להחזיק מי מקווה ומי גשמים נקיים וזכים לאורך זמן מרובה וידוע דעת מרן החזו"א בספרו ליקוטים סימן ג' אות ה' כמה יגע וטרח למצוא דרכים שמי המקווה יהיו זכים ונקיים וזה לשונו והרי אנו משתדלין על הניקיון וההידור כראוי לעושי מצווה ואיך נפסידם בידים ועיין בספר מקווה מים ח"א דף ס"ג מעשה נפלא ממרן החזו"א זצוק"ל על חשיבות ניקיון המקוואות.

ועל המצאה חשובה זו הסכימו גדולי התורה והוראה והריני מצטרף עמהם לקדושת טהרת ישראל.

פסק המחבר בסימן ר"ב סעיף ו' כלי שכפה פיו למטה והכניסו למים אם פיו צר קצת ולא הפך פיו למעלה לא עלתה לו טבילה לפי שלא יגיעו המים לשוליו אפ' אם מכניסו כולו למים עכ"ל והנה במכשיר החימצון כשהמכשיר פועל ומזרים אויר למקווה יש הרבה אויר בתוך מי המקווה והטובל במי המקווה בזמן שהמכשיר פועל אפשר דיש על גופו הרבה בועות אויר ואין כל גוף הטובל נוגע במי המקווה ולא עלתה לו טבילה ולכן יש ליזהר ולהשגיח שהמכשיר לא יפעל כלל בזמן שטובלים במקווה

90.3.23

דב דייטש

דוב בער דייטש
רב קהל חסידי "פינסק בארלין"
ומו"ץ "בני הישיבות" נר יעקב
עי"ת ירושלים תוכ"ו

שריאל רוזנברג

ראב"ד בית דין צדק - בני ברק
רב שכונת רמת דוד (פרדס ברמן)
בני ברק

בס"ד, ג' שבט תשע"ג

אישור

הרינו מאשר לתיקי מקוואות וגרפות מים, המיובא ע"י מר יוסף הלר, המתגורר אור המים ע"י מחקן מטרפל. ומאשר להשתמש בו לניקוי במקוואות ללא חשש.

בברכה

שריאל רוזנברג

שריאל רוזנברג
רמת דוד
בני ברק

רח' חזון איש 66 בני ברק 5160114 טל. 03-6184743 פקס. 03-6161319

Scanned by CamScanner

Yitzchak Yosef
The Rishon Lezion Chief Rabbi of Israel

יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

בס"ד, ז' תשרי תשע"ט, 9-2-12/ע"ט

לכב' מערכת מקווה ריין שלו"ב

ראיתי את בקשתכם להסכמתי על הכשר מיתקן למערכת טיהור המקוואות הנקראת "מקווה-ריין" שהמצאתם, ומיתקן זה בנוי על מערכת מתוצרת "פול-פיורטי", וכפי העיון במסמכים שצירפתם בביאור מערכת זו, ראיתי שיש מתקן (מכשיר מחוץ למי המקוה) שואב אויר ומטהר אותו והאויר הנקי יוצא מהמתקן דרך צינור, המופשל לקרקעית מי המקווה, שממנו יוצא אויר המטהר את המים ומנקה אותם היטב.

הנה אחר העיון הנלע"ד שיש מקום להעיר בנדון זה כדלהלן;

א. אם יש חשש לזוחלין, וכפי שדן בדומה לכך בשו"ת שבט הלוי (חלק יא סימן ר"ב), בדבר מקוה שאחר שממלאים אותה, המים "מעלים בועות" במשך כמה שעות וכנראה יש סדקים בכמה מקומות והמים נבלעים בעובי הכותל, וזה ברור שאין זחילה של מים. ושם העלה הגר"ש וואזנר זצ"ל שאינו רואה חשש לזחילה ניכרת משום ראיית האבעבועות, דבגדר זחילה ניכרת, משמעות רבותינו הראשונים היינו שרואים הזחילה ותנועת המים למעלה על שטח המים, וזה אינו במציאות נדון זה, וכך הסכים גם החזון איש (יו"ד סי' ק"מ). ועוד דן שם שלא עמדו על שיעור חסרון המים כדי להוכיח אם זה רק דרך טיף טיף או כדי זחילה ממש, ואמנם ישנם דעות אחרות בענין זחילה ניכרת אבל העיקר אם לא רואים ומרגישים בשום תנועת מים רק רואים בועות פה ושם, וזה ע"י טיפטוף, זה עדיין אינו סימן זחילה ממש כידוע במציאות, ואינו דומה למש"כ הגאון דברי מלכיאל (ח"ג סי' ס"ד ד"ה וזחילה), שקבע דזחילה ניכרת היינו שרואים שהמים מתנענעים לצאת ולפעמים נעשים כמו אבעבועות ע"פ פני המים, דזה "דוקא כשיש נענוע מים ממש", באופן שניכר מזה זחילה ניכרת, אבל לא כשבעצם הזחילה כמעט ברור שאין כאן זחילה ניכרת, רק מבעבע פה ושם ע"י הטפטופים. עכת"ד.

וכ"ש לפי מש"כ מרן הראש"ל אאמו"ר זצוק"ל, בספרו טהרת הבית ח"ג (עמ' רח"צ והלאה) להקל בכך אף לכתחי' בזחילה שאינה ניכרת. כיון שהעיקר נקטינן לדינא כדעת מרן הש"ע (סי' רא סעיף נא) "שמקוה שניקב ומימיו נוטפים מעט מעט, או שנבלעים בקרקע, מעט מעט, כשר. לפי שאין זחילתם ניכרת". ע"כ. וגם אם אין הזחילה ניכרת דקי"ל דכשר, אפי' אם לא ישאר אח"כ מן המים שיעור מ' סאה יש להכשיר, כיון דלא מקרי זחילה בכה"ג. וכמו שהוכיח הרשב"א לנכון ממה שכל קרקע חלחולי מחלחלא, והמים נבלעים מעט מעט במקומם, וא"כ גם אם לא ישאר במקוה אח"כ מ' סאה, כשר, כיון שבאותה שעה יש במקוה מ' סאה, דיינינן ליה באשר הוא שם, וזחילה שאינה ניכרת לא מקרי זחילה. הילכך המקוה כשר. ואמנם בביאורי הגר"א (סי' רא סעיף נא ס"ק צו) כ' לחלוק ע"ד מרן הש"ע, אמנם רבו רוב האחרונים והסיכמו כי העיקר נקטינן כדעת מרן השו"ע, וכן הורה להלכה ולמעשה רבינו החת"ס (בסי' ריא), ומי כמוהו מורה. ולכן יש לסמוך על כל עמודי עולם שהתירו והכשירו המקוה לכתחלה בלי שום פקפוק כלל

וכלל. וכמו שהאריך בזה מרן אאמו"ר. ועיקר תשובה זו, היא לו נדפסה, כבר בשו"ת יביע אומר (ח"ח חיו"ד סימן יח). וע"ע בשו"ת יביע אומר ח"יא חיו"ד (סי' לז אות ד).

והנה אע"פ שלכתחילה משום הידור טהרה אנחנו מורים, לתקן את המקוה היכא דאפשר גם שלא יהיה אפי' חשש זחילה, וכמ"ש שם בשבט הלוי, שזה קרוב לחמשים שנה הי' מקרה של זחילה שאינה ניכרת, והקפיד החזון איש על מי שרצה להחמיר בזה, איברא אין לדמות הזמנים וד"ל וגם לא המקומות, וההכרעה אם אפשר להקל במקרה בודד של שעת הדחק בזה. ע"כ.

מ"מ במכשיר שלפנינו, נראה שכ"ע יודו שאין לחשוש שום חשש לזחילה, כי דוקא במקום שיש בועות שאיננו יודעים מקורם, וסביר להניח שיש איזו זחילה של המים הנשאבים לנקבוביות שבקירות, יש להחמיר, אבל בנדון דידן ידוע הוא שהבועות הם כתוצאה מהמכשיר הפולט אויר לתוך המים ולא "מחמת זחילה של המים".

ב. אמנם מה שיש לעיין במתקן זה, ע"פ מה שכתב מרן הבית יוסף (חיו"ד סי' רא) וז"ל, תניא בתוספתא (סוף פ"ג) לא אם אמרת במקוה שלא עשה בו את הצפרין, וכתבה ר"ש בסוף פ"ג, ופירוש צפרין "אבעבועות של מים" ובמקוה "אינם נחשבים כמים" לטבול בהם. ומיהו בפ"ב דזבחים (כב.) תניא כל שתחלת ברייתו מן המים מטבילין בו. ומי מקוה שכולו יבחושין אדומים מטבילים, ואטו מי גרעי צפרין מיבחושין אדומין, וברוב ספרים כתוב צרופין. עכ"ל.

ובאור קושיית הר"ש צ"ל, שאם הצפרין לא נחשבים כמים, ואם טבל אדם באותן הצפרין לא נחשבת טבילתו מאחר שיש בהן אויר, ונמצא שחלק מגוף האדם לא נרטב ולא היה מים אלא אויר, וטבילה במקוה נאמר ורחץ במים, שיהא רחיצה שתבוא עליו מים, ולכך הטובל באותן מקומות שיש שם צפרין שיש בהן אויר נמצא שחלק מן הגוף נשאר יבש ממש, ולכן לא נחשב לטבילה. א"כ ה"ה שלא יועיל בטובל ביבחושין אדומין שהרי גם שם מקום הגוף הנוגע באותן יבחושים לא נרטב ממים. ומ"מ מצינו בגמ' זבחים שעלתה לו טבילה.

ומרן בשולחנו הטהור (שם סעיף לג), פסק כל שתחילת ברייתו מן המים, כגון יבחושים אדומים, מטבילין בו. ע"כ. ובפשטות מזה שהשמיט מרן השו"ע דינא דתוספתא ופסק שאפשר לטבול בכל דבר שתחילת ברייתו מן המים, נראה דנקט כדברי ר"ש שאין כל "חשש בטבילה בבועות של מים".

אמנם המאירי (סוף פ"ג דמקואות), הביא התוספתא ופירוש הר"ש, והוסיף שהצפורין אף אינם "משלימים לשיעור מקוה". וקושיית הר"ש תירץ דהא דאינן משלימות לשיעור היינו כשיעור עיגולן, ע"כ. ונראה כוונתו שהנפח עם החללים שבהם, הואיל ואין מים בתוכם, אינם מצטרפים לשיעור מקוה ולטבילה, משא"כ גוף היבחושין שמצטרפין ובפרט לדעת הפוסקים שמדובר שריסק את היבחושין כריסוק השלג שרק אז מהני טבילה. ובדרכ"ת (שם, ס"ק קנ) הביא בשם בית דוד ביסטריץ שמסתפק לדעת הר"ש (לפי גירסתו הראשונה) אם הצפרין פוסלין בג' לוגין ומסיק להקל, אלא שבספר פתחי מקואות (בלוי,

Yitzchak Yosef
The Rishon Lezion Chief Rabbi of Israel

יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

עמ' ח) העיר בשם החסדי דוד, שברור שפוסלים בג' לוגין. וע"ע בספר שערי טבילה (שטרן, סי' ב ס"ק ג), שכ' לכאורה מזה שלא הביא השו"ע דין זה שאותן אבעבועות מים נחשבים למי מקוה, וכקושיית הר"ש שיחשב למי מקוה, אפשר משום שס"ל שיבחושין טובלים בו רק באופן שהוא מרוסק, וא"כ ל"ק כלל קושיית הר"ש. ע"כ. וי"ל דאם כ"כ פשיטא לבית יוסף מדוע לא יישב כן בספרו בית יוסף, וע' בטהרת הבית ח"ג (ע' רכג) מ"ש בשם השטה מקובצת שעל הגליון (זבחים כב. אות ג). ובשו"ת בית אב חמישאה (חיו"ד סי' רנ אות ו). וצ"ע

מכל הלין: אף אני מצטרף עם הרבנים הגדולים, להתיר להשתמש במתקן זה בטיהור המקואות ואין כל חשש של זחילה וכנ"ל, ומ"מ אם יש בפליטת צינור האוויר שבמי המקוה, יצירת בועות, יש ליזהר לכתחילה שלא לטבול באותו המקום, ועדיף טפי במקרה כזה שיעשו את טיהור המים בזמן שאנשים לא טובלים.

בברכת התורה,

יצחק יוסף
הראשון לציון
הרב הראשי לישראל

יצחק יוסף
YITZCHAK YOSEF
The Rishon Lezion Chief Rabbi of Israel
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

David Lau
Chief Rabbi of Israel
President of the Great Rabbinical Court

דוד לאו
הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

בס"ד, י"ב מרחשוון, תשע"ט
21 אוקטובר, 2018
המ' – 31.עט

לכבוד
הרב **יונתן הלר** שליט"א

שלום וברכה

מכתב ברכה

כתב הרמב"ם בשלהי הלכות מקוואות (פי"א הי"ד) וז"ל: "דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירת הכתוב הן, ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעתם והרי הן מכלל החוקים".

מזה שנים מחפשים פתרונות לחיטוי מי המקווה, שהוא מקור לזיהום, וכיצד ניתן לחטא את המים באופן שיענה על דרישות ההלכה, ולא ע"י פילטרים שבהם דנו הפוסקים בשאלות כגון: ראשית, אם המים עוברים בפילטר דרך הצינור נחשב הצינור בית קיבול. כמו כן חשש פסול זוחלין. לגבי החשש הראשון, יתכן שהמים יוכשרו כשהם חוזרים לבור הזריעה, אולם החשש השני של זוחלין הוא חשש פסול דאורייתא. ולמרות שהיו שרצו להכשיר בגלל דברי הריב"ש שזחילה החוזרת למקומה אינה זחילה, הפוסקים עמלו למצוא פתרונות מושלמים לכל הדעות.

הוצגה בפני מערכת מתקדמת לחיטוי מים של חברת פול פילטרי בע"מ - מקווה ריין, מערכת זו עונה על הדרישות ההלכתיות והדרישות הסטריליות ומועילה לבריאות הציבור. ניתן להשתמש בה ללא חשש.

מטהר מים זה אושר כבר ע"י גדולי ישראל ואני מצרף את ברכתי והמלצתי להשתמש במערכת זו. נזכה לקיים טהרת ישראל כראוי ויקויים בנו "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם".

בברכת התורה

דוד לאו
הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

דוד לאו DAVID LAU הרב הראשי לישראל נשיא בית הדין הרבני הגדול Chief Rabbi of Israel President of the Great Rabbinical Court

בית הרבנות הראשית, רחוב אהליאב 5, ירושלים, ת.ד. 36016, מיקוד 9446778, טל': 02-5313191, פקס: 02-5377872
The Chief Rabbinate House, 5 Aholiav St., Jerusalem 9446778, Israel, P.O.B. 36016, Tel: 02-5313191, Fax: 02-5377872
דוא"ל: Email: rabbia@rab.gov.il

Shlomo Moshe Amar
Rishon Lezion
Cheif Rabbi Of Jerusalem

שלמה משה עמאר
הראשון לציון
הרב הראשי לירושלים

בעהית"ש, בשני בשבת א' אלול התשפ"א

לכבוד

הרה"ג דוד בנינו שליט"א

ראש אגף הנישואין והמקואות

ברבנות ירושלם ת"ו,

בדבר מכשיר לסינון מי המקוה

ע"י מיתקן הנקרא **"מקוה-ריין"** העובד בשיטה חדישה בטכנולוגיה של חימצון מתקדם, ע"י שמחדירים חמצן לתוך מי המקוה, ועל ידם מזדככים המים ומתנקים ומתחדשים.

והנה בשבט התשס"ג כתבתי תשובה המסננים שהיו אז, בדרך שהמים עוברים, אבל אין בו בית קיבול כלל, והוא נוצר בהתייעצות עם המכון הטכנולוגי להלכה שבראשותו של הרב הגאון הרב הלפרין זצ"ל, ושם מדובר שכל המכשיר נכנס לתוך המים של המקוה ונכנסים מהחלק העליון שגם הוא שקוע במי המקוה ועוברים דרך מסננת ויוצאים מחלקו התחתון וכולו צינור רחב וחלול ללא בית קיבול כלל. ודנתי בזה עפ"י הפנייתו של גאון ישראל מרן הרב יביע אומר זללה"ה. וכתבתי תשובה להתיר והיא נדפסה בשו"ת שמע שלמה ח"ה (חיו"ד סימן י"ד) ומרן ע"ה הסכים על זה.

ועל של עתה באתי שזו המצאה חדשה וחלקה, שגם המחמירים במכשירי סינון יסכימו להתיר מכשיר זה, שאין המים נשאבים בו כלל, רק אויר, ואין זה צריך לפנים.

ובימינו שהנקיון והיופי במקוואות אינו רק הידור בבחינת זה א-לי ואנוהו, אלא הוא הכרחי ביותר, ויש להקפיד על זה במאד מאד, שלא ימאסו במקוה, שבזמננו מאד מקפידות על נקיות והיגיינה, ומכשיר זה עוזר מאד בשמירת הנקיון והבריאות, והיא מצוה חשובה ביותר.

ואשר על כן ניתן להשתמש במכשיר זה גם במקואות שבעה"ק ירושלים ת"ו.

המצפה לישועת ה' ברחמים

שלמה משה עמאר
הראשון לציון
הרב הראשי לירושלים

אשר זעליג וייס
כגן 8
פעיה"ק ירושלם ת"ו

כ"ה אלול תז'

הן הוא: אמת המתקן לטיהור ומיצוי מים (aqua-purity) וגם
כי תועלתו לעשות למיצוי מי הדקלות. מאד לשמחתם כמתקן זה על דקלות ונקיא
ויין כי תעלה בלקחי על נתמלא.

כי לא בושתמו

אשר וייס

אשר זעליג וייס
גאב"ד
וראש ישיבת
"דרכי תורה"
פעיה"ק ירושלים ת"ו

רשות מה שברר הג"ר אשר זעליג זמים אליה"ו בפקידו, ו"ל בזאת בדרך להפצתו אני מוסר
באן לברור מתי ביה מסבים מה שפרסם באן מאיר גולן

MOSHE BRANDSDORFER
RABBI OF
HEICHAL HORO'OH
JERUSALEM
3 ZONNENFELD ST, TEL. 972-2-5322775
HOME: 972-2-5370033

משה בראנדסדארפער
אב"ד ור"מ היכל הוראה ירושלים
נשיא בתי ההוראה "היכל הוראה" בארץ הקודש
מיסוד אאמו"ר מרן ה"קנה בשם" זי"ע
מחבר ספרי "היכל הוראה" תשובות והוראות
פעיה"ק **ירושלים** תובב"א

בס"ד יום שלישי כ"ב סיון תשע"ט לפ"ק

הנה היות ש"חברת מקווה ריין" יצרו עכשיו כלי מיוחד 'רשת צף' המשמש לבלן לאסוף כל מיני לכלוך הצף מעל פני בורות מי הטבילה בכדי למנוע אי נעימות הטובלות במי המקוה.

והנני רואה בזה גם הידור גדול שרשת צף זו ימנע משאלות הבאים לרבנים מפעם לפעם בדיני חציצה הנובעים משערות וכדו' הצפים על פני המים בשעת הטבילה.

וכן מונע דבר זה משימוש בפילטר שידוע שיש בזה מחלוקת הפוסקים

וע"ז באעה"ח למען קדושת וטהרתן של ישראל

משה בראנדסדארפער
רב ור"מ
היכל הוראה
ירושלים
מיסודו של אאמו"ר
גאון ישראל מרן רבי מאיר זי"ע הקנה בשם

RABBI AVRAHAM CHAIM ADES
Dayan in bait vegan
58 hapisga street
JERUSALEM

הרב אברהם חיים עדס
מח"ס "ארבעת המינים למהדרין"
ומו"ץ בשכונת בית וגן-מטעם הגאון הגדול
ר' עזריאל אויערבך שליט"א
רח' הפסגה 58
בית וגן, ירושלים

TEL: 02-6413506 :טל

בס"ד אור אלול תשס"ט

הנני להבטיח לגדולי התורה וגדולי המדינים בטיהור המקוואות
אשר המבשיר "רשת בלי" של חברת "פולפיורטו ומקווה ריין"
שדרשות הר' יונתן הלר הי"ו הנו מבשיר שאין בו כלל חשש
איסור תורה של צחלין. ואפשר להשתמש בו לניקוי המקוואות
ללא כל חשש.

וכ"כ המבשיר "חומצון" אין בו כל חשש של איסור "צחלין" ואפשר
להשתמש בו במקוואות.

בברכה
למען הרבות טהרה
בעם ישראל

אברהם חיים עדס
מו"ץ בשכונת בית וגן
מח"ס ארבעת המינים למהדרין

אשר זעליג וייס
כגן 8
פעיה"ק ירושלם ת"ו

בס"ד

תאריך כ' כסלו תשע"ו

ראיתי את המתקן לניקוי מי המקוואות הקרוי "מקוה קלין" שפיתח האברך היקר ר' יונתן הלר נ"י. מכשיר זה צף על פני המים והוא מנקה את המים באופן נפלא. אף שמתקן זה בנוי באופן שקל להוציא אותו מן המים בשעת הטבילה, אף אם יניחו במקוה בשעת הטבילה אין כל חשש לא מצד שאובין ולא מצד זוחלין ומותר להשתמש במתקן זה ואף ראוי לעשות כן. וכמו שכתב הגאון ר' מאיר פוזן שליט"א בתשובתו

כדברי הנ"ל.

אשר זעליג וייס
גאב"ד
וראש ישיבת
"דרכי תורה"
פעיה"ק ירושלים ת"ו

בס"ד

Rabbi Ezriel Auerbach
Bayit Vegan, Jerusalem

הרב עזריאל אויערבאך
בית וגן, ירושלים ת"ו

לכבוד המרבה בשלום בין אנשי ומשפחות
המקבלים לאחר שאותיו והמאוחדים בדרכי הטבע
ולאחר שגדולי הרבנים ע"ה הורו הסכימו לדינו
ואין לשנות המקבלים מנהגם אין לעכב בדבר
של גדולי הרבנים ע"ה ושלום שלם בין בריות ובלבד
לנסות את הנישואין בשמחה שלא בשמחת הבית
ויהי שלום בשמחתו ויבינו לעשות לבבות
ולעשות ולקיים הבריות לבבות הבית.

עזריאל אויערבאך

קונטרס בירור דברים
אודות מכשיר המכונה
"מקוה ריין"

כולל נספח והערות חשובות

מאת הגאון הגדול ר' מאיר רוזנר שליט"א
מרבני שכונת עזרת תורה, ירושלים

בדבר השימוש במקוואות במכשיר מקוה-ריין, כדי לברר הדין לאשורו ראיתי את המכשיר בפעולה, הן את מכשיר החימצון והן את המכשיר לאיסוף הלכלוך מפני המים, וגם בדקתי את כל אחד מהם מקרוב מכל צדדיו לאחר שהוצאתי אותם מהמים [וראיתי גם את מראה המקוה לאחר גמר פעילות מכשיר החימצון]. כפי שאמר לי ג"א שליט"א וכן בלן יר"ש שמשתמש בפועל במכשיר לניקוי המקוה [ע"פ הוראת רבו], מכשיר החימצון פועל מידי יום כ-4-5 שעות שזה זמן מספיק להציף את כל השומנים והלכלוך שבמי המקוה אל פני המים, ולחדש את חימצון המים, ובמקביל פועל גם המכשיר לאיסוף הלכלוך מפני המים, והוא ממשיך לפעול עוד איזה זמן לאחר גמר פעולת החימצון.

אם מים שיש בהם בועות אויר כשרים למקוה

א) אמנם במקוה שראיתי [שעליו יצא הקצף], כהיום המכשיר אינו נמצא במקוה בשעת מילוי המים, ואינו פועל בשעה שטובלות, מ"מ נראה שא"א לסמוך באופן מוחלט שמכשיר החימצון לא יפעל אז, שבכיו"ב צריך לחוש שמא יקרה איזה תקלה לשעון שמפעיל את המכשיר, כגון מחמת הפסקת חשמל או קצר חשמלי או כל קלקול אחר בשעון, ואז המכשיר ידלק באופן לא מתוכנן בשעה שטובלות, וכעי"ז כתב בשו"ת מנחת יצחק ח"ז סי' ע"ט, עש"ה. לכן, כדי לאשר את השימוש במכשיר שלא בשעת הטבילה, צריך לדון אם יש פקפוק במקוה בפעולת המכשיר בשעת המילוי והטבילה, ונדון תחילה על מכשיר החימצון, שבשעת פעולתו מחדיר למי המקוה שסביבו הרבה בועות חמצן, האם מים שיש בהם בועות אויר כשרים למקוה או שיש בהם חשש פסול[1].

ב) המקור לדון בכשרות המים כשיש בהם בועות, הם דברי הר"ש במקוואות פ"ג מ"ד, וז"ל בשם התוספתא, השיב ר' על דברי אבא יוסי החורוני לא אם אמרת במקוה שלא עשה בו את הצפורין תאמר בגוף שעשה בו את הצפורין וכו', הצפורין אבעבועות של מים כמו העושה צפור במים הנתזים במס' מכשירין פ"ה מ"ב, כלומר דבמקוה לא עשה הצפורין כמים דאינן נחשבין כמים לטבול בהן ולכך נפסל בטהורין שאובין כטמאין. תאמר בגוף שעשה בו את הצפורין כמים דאם בא ראשו ורובו בצפורין או שלשה לוגין צפורין נפלו עליו נפסל גופו כבמים. ומיהו קשה דפ"ב דזבחים (דף כ"ב א') תניא דכל שתחילת ברייתו מן המים מטבילין בו, ומי מקוה שכולן יבחושין אדומין מטבילין בו, ואטו מי גריעי צפורין מיבחושין אדומים,

---

[1] יש לציין, שכפי שראיתי בשעת פעולת המכשיר בועות החמצן מתפזרים רק בשטח קטן מהמקוה, דהיינו שמתחת לפני המים החמצן עולה רק כנגד האבן שהיא פחות מ- 10*10 ס"מ, ורק על פני המים הבועות מתפזרות על שטח יותר גדול, א"כ גם אם מים שיש בהם בועות אויר פסולים, כפי הנראה לעין רק מיעוט קטן מהמים נפסלו ונשאר במקוה הרבה יותר משיעור מקוה כשר [וע"ל באות ג' בהערת שולים (אות ד'-ט'*) אם נשארים בפסולם לאחר שפרחו מהם הבועות]. מ"מ עדיין עלינו לדון אם מים שיש בהם בועות אויר כשרים, שהרי יתכן שאשה תטבול בצמוד לבועות דהיינו שיש בועות בחלק מהמים שסביבה שטובלת בהם.

וברוב ספרים כתב צרופין, עכ"ל. מבואר בר"ש שאמנם לגירסת מקצת הספרים בתוספתא שגרסו "צפורין", הרי שאבעבועות של מים פסולים למקוה, מ"מ משמעות דברי הר"ש שהקשה על גירסת מקצת הספרים וסיים שברוב ספרים גרסי צרופין, משמע שכוונתו בקושייתו לדחות את הגירסא של מקצת הספרים ולהוכיח כרוב הספרים, ועכ"פ מאחר שלגירסת רוב הספרים שהביא הר"ש לא נאמר חידוש דציפורין לא מהני, וגירסת קצת הספרים צ"ע כמשה"ק הר"ש, נראה ברור שנוטה לפסוק כרוב הספרים, וא"כ אבעבועות של מים כשרים למקוה. גם הב"י בסי' ר"א (סל"ג) ד"ה תניא בתוספתא וכו' שהעתיק את הר"ש עם הקושיא ועם סיומת דבריו שגירסת רוב הספרים אינה כן, נראה ברור שכוונתו לצדד דלא קימ"ל כגירסת מקצת הספרים שפסלו ציפרין לטבילה, ופשוט שלכן השמיטו בשו"ע דס"ל דלא נקטינן כן לדינא. וכ"ה להדיא בחזו"א בטבו"י סי' א' סק"ב שכתב שהר"ש נוטה להכשיר ציפורין למקוה, וכתב שהדין כן אפילו במחולחלות דהיינו בבועות גדולות, וכן גירסת הגר"א בתוספתא היא "צירופין" כרוב הספרים שהביא הר"ש.

ג) ביותר מבואר כן לדינא בכת"י של הר"ש שבידי השטמ"ק [הנדמ"ח בהוצאת וגשל - מהדורת נהרדעא] שהר"ש השיב על משה"ק מהא דבריאתו מהמים, בזה"ל, ושמא הא לאו לענין פיסול טבילה קאמר, דלעולם לא מיפסלא, אלא לענין שיעורא איירי שיהא בהן כשיעור אם היו נחין מבעבוען וכו', עכ"ל, הרי להדיא שנקט שמותר לטבול בבעבועי מים ואין שום פסול במים אלו אפילו לגירסת מקצת הספרים, ומבואר עוד בדבריו שאין בטבילה כה"ג חסרון בביאת מים למרות שטובל בבעבועי קצף המים, ולא הוי כטובל באויר כדלקמן אות ט'*.

כעי"ז נמצא גם במאירי בסוף פ"ג הביא את קושית הר"ש הנ"ל ממה שאמרו וכו' כל שתחילת ברייתו מן המים מטבילין אפילו כלו יבחושין אדמים והאיך צפירים פחותים מיבחושים אדומים, וכתב ליישב מדעתו כנ"ל, וז"ל, ונראה לי שאינן משלימות כשיעור עיגולן הואיל ואין מים בתוכם, עכ"ל, דהיינו שהאויר שבבועות לא מצטרף לשיעור, אבל מי הבועות עצמן שפיר חשיבי מים לטבול בהם[2].

---

[2] בקונטרס "מי מבוע" [להלן הקונט'] האריך לפסול את המקוואות המשתמשים במכשיר "מקוה-ריין" לניקוי מי המקוה, מכמה טעמים, אחד הטעמים המרכזיים הוא ע"פ דברי הר"ש הנ"ל שכפי שהציג הקונט' את הדברים באות כ"ד והערה 40, הר"ש הביא ונקט לדינא את גירסת התוספתא שציפורין פסולים לטבילה, רק שהר"ש הקשה איזה קושיא בעלמא על גירסא זו אך לא דחה משום זה את הגירסא, שהרי קושייתו אינה רצינית כ"כ דאפשר ליישבה בכמה אופנים, ומה שהביא הר"ש שברוב הספרים לא גרסו צפרין אלא "צירופין", אין כוונתו לצדד מכח הקושיא כאותה גירסא אלא רק ציין שיש גירסא נוספת, ואכתי קימ"ל כגירסא הראשונה. וכ"ה גם כוונת הב"י שהביא את דברי הר"ש, דהיינו לפסוק לדינא כאותה גירסא שפסלה את הציפורין, למרות הקושיא ושגירסת רוב הספרים אינה כן, ומה שדין זה הושמט מהשו"ע הוא משום שאינו מצוי, את"ד הקונט'.

א. אמנם כל זה עיוות המציאות וסילוף האמת כמשנ"ת בפנים, שגם לגירסת הר"ש שלפנינו הר"ש צידד לדחות לדינא את גירסת מקצת הספרים, וכ"נ כונת הב"י, וכ"ה להדיא בחזו"א, ופשוט שלכן דין מי צפרין הושמט בשו"ע דקימ"ל כגירסת רוב הספרים [ולא משום שאינו מצוי, בפרט לדעת הקונט' בענף ה' אות כ"ז-כ"ח והערה 41 שגם לאחר שפרחו הבועות המים נשארו בפסולם, הרי שדין זה מצוי מאוד שכמעט

בכל מקוה בשעת המילוי שהמים נופלים מגובה, נוצר קצף, כדלהלן אות ט'*], וכן גירסת הגר"א בתוספתא היא "צירופין", ובפרט למהדורת הכת"י של השטמ"ק בר"ש ולמאירי, הרי שגם לגירסת מקצת הספרים אבעבועות של מים כשרים לטבילה.

ב. הקונט' אות כ"ה הוכיח שמי צפרין - מים שיש בהם בועות, אינם מים להכשר מקווה ופסולים לטבול בהם, ממש"כ הראשונים בפיהמ"ש לטבו"י פ"א מ"א שקצף אינו חיבור לטמא, ואישתמיטתיה דברי החזו"א בטבו"י סי' א' סק"ב שחילק לענין זה בין חיבור לטומאה למי מקוה לטבילה שלזה מהני גם קצף. גם לפי טעותו לדמות בין הדברים, אין קשר בין קצף שבזה איירינן בטבו"י, לבין מים שיש בהם בועות אויר כמשנ"ת באות ד'-ו'.

טבילה ביבחושים שלא ריסקן וכשריסקן

ג. בקונט' כתב בהע' 40 שקושית הר"ש על גירסת מקצת הספרים אינה מכרעת כיון שיש ליישבה בכמה אופנים שכתב שם, שרי ליה מריה לפקפק בהכרעת הר"ש מכח חילוקים קלושים שאין להם שחר, ואדם בדורנו שמרהיב עוז לפקפק מדעתו בהכרעת הר"ש הרי שאינו מהמכירים את מקומם. בקונט' כתב שהדרכי תשובה תירץ את קושית הר"ש דטבילה מהני ביבחושים אדומים רק כשריסקם, ולכן לא מהני לטבול בציפורין כיון שלא ריסקם, את"ד. בדרכ"ת לא מצאתי שדחה כן את קושית הר"ש, אמנם הרמ"א באו"ח סי' ק"ס ס"י כתב דנראה דהא דנוטלים ידיים ביבחושים אדומים ה"מ בריסקן כמו בשלג וכו', והפוסקים נחלקו אם הוא דין מיוחד בנטילה או שגם בטבילה הצריך הרמ"א לרסקן, שבמ"א שם סקט"ז משמע שרק לנטילה הצריכו ריסוק, שכתב לחלק לגבי שלג בין טבילה שא"צ להמחותו לדעת המחבר ביו"ד סי' ר"א ס"ל, לבין נטילה שפסק באו"ח סי' ק"ס סי"ב שצריך להמחותו, וסיים שכ"מ ברמ"א שם ס"י, והיינו מש"כ הרמ"א שם דמהני נטילה ביבחושין אדומים רק אם ריסקן, וכוונת המ"א שהרמ"א חילק בזה בין טבליה שא"צ לרסקם לנטילה שצריך לרסקם, וכ"ה בלבושי שרד שם. מאידך המ"א בסי' קס"ב סקי"ז כתב ליישב סתירות בדעת המחבר, דס"ל דהא דטובלים ביבחושים אדומים הוא רק בריסקם, וכ"מ בחזו"א מקוואות תניינא סי' ו' סק"ט, עש"ה. ובמש"כ הקונט' [דאת"ל] דטבילה מהני ביבחושים אדומים רק כשריסקן, א"כ קושית הר"ש מיבחושים על מי ציפרין לק"מ, כבר עמד בזה החזו"א שם סק"י, ומתחילה הוכיח מהר"ש דמהני טבילה ביבחושים אדומים אפילו כשלא ריסקן, ודחה דיבחושין מרוסקין לא עדיפי ממי צפרין דאף שריסקן אכתי אינם מים ואעפ"כ מהני לטבול בהם [ולא דמי לשלג וכו' שהצריך הרמ"א שיהין נימוחים שעי"ז יעשו מים], א"כ ה"ה דמהני טבילה במי צפרין אע"פ שאינם מים ממש, וכוונתו דעדיפי מיבחושים אדומים שצריכים ריסוק דכיון שהם יבשים בלא"ה לא מקרי טבילה כלל, וכ"מ במ"א בסי' קס"ב סקי"ז שהחסרון בשם טבילה, משא"כ מי צפרין שהם לחים חשיב טבילה אף שלא ריסקן.

לצד שציפרין פסולים לטבילה, אם המים פסולים לאחר שפרחו הבועות

ד. לדעת הקונט' שמים שיש בהם בועות פסולים למקוה, הוסיף הקונט' לחדש עוד שגם לאחר שפרחו בועות החמצן מהמים עדיין המים פסולים, כדלהלן. באות כ"ז כתב הקונט' שהדרכ"ת הביא שהבית דוד הסתפק בג' לוגין ציפורין [אבעבועות] שנכנסו למקוה קודם שנתמלא מ"ס, שמא פוסלים את המקוה אע"פ שאינם מים שאובין אלא מי מקוה, ושהגר"י בלויא זצ"ל בפתחי מקואות ס"ל שלחס"ד פוסלים את המקוה, וכתב להכריע מסברתו דבהכרח שנתנו למי ציפורין דין מים פסולים שפוסלים את המקוה בג"ל, וגם אחרי שיצאו הבועות המים נשארו בפסולם. עפ"ז כתב באות כ"ח שאם מכשיר החימצון בפעולה בשעת מילוי המים במקוה נוצרים בס"ה ג"ל בועות לפני שמתמלא מ"ס והמקוה נפסלת, וגם לאחר שיצאו הבועות נשארו בפסולים.

עפ"ז כתב בקונט' אות כ"ח שאם מכשיר החימצון בפעולה בשעת מילוי המים במקוה נוצרים בס"ה ג"ל בועות לפני שמתמלא מ"ס והמקוה נפסלת, וגם לאחר שיצאו הבועות נשארת בפסולה. ואע"פ שאין ג"ל בועות בב"א, כשם שג' לוגין מים שאובין מצטרפין אף שאין שופכן בב"א, ה"ה שמצטרפין ג"ל מי בועות אף שאינם בב"א. בהערה 40 הוסיף אע"פ דלא דמי, דבמים שאובין סו"ס לבסוף יש במקוה ג"ל מים שאובין ביחד, משא"כ בניד"ד שגם לבסוף אין ג"ל בועות, שהרי קודם שבאו הלוג השני כבר פרחו מהמים הלוג הראשון, וקודם שבא הלוג השלישי כבר פרחו הלוג השני, מ"מ לפי מה שחידש בקונטרס הע' 41 שגם לאחר שפרחו הבועות המים פסולים שפקע מהם שם מים, שפיר יש לבסוף ג"ל מים פסולים בב"א, את"ד.

ה. אמנם גם אילו כל הבנין היה נכון, אילו הנידון היה בקצף הצף על פני המים, היה מקום לומר שמאחר שהמים הפכו למציאות חדשה של קצף הרי שנפסלו, ולמרות שחזרו להיות מים נשארו בפסולן ומצטרפים לג' לוגין, אבל לפי מה שהוסיף לפסול גם בנדי"ד שהם מים גמורים רק שיש בהם בועות אויר שמעולם לא נשתנו המים עצמם רק שנוסף עליהם בועות אויר, הרי כשפרחו הבועות ונשארו המים, אין את מה לפסול, שהרי הבועות הפסולות כבר אינם, והמים מעולם לא נשתנו לפסול, וא"כ אין כאן ג"ל פסולים. ולהלן יתבאר שאין דבריו נכונים גם במים שהוקצפו ונהיו קצף וחזרו להיות מים.

ו. אך באמת שכל הבנין שבנה פורח באויר ואין לו יסוד, דמש"כ שהדרכ"ת הביא שהבית דוד הסתפק אם כשם שג"ל מים שאובין פוסלים מקוה בתחילה, קודם שנתמלא מ"ס, כך גם ג"ל מי ציפורין שאינם שאובין אלא הם מי מקוה, שמא דינם כמים פסולים ופוסלים מקוה בתחילה, כל זה לא היה ולא נברא, ואינו אלא הזיה שחזה [כנראה שחריפותיה אנסתיה שכיון שסבר כן מעצמו, דמיונו הטעהו כאילו הדברים כתובים בדרכ"ת בשם הבי"ד], דז"ל הדרכ"ת סס"ק ק"נ, נסתפק שם בבית דוד הנזכר לענין ציפרין (היינו אבעבועות של מים כמבואר בתוספתא אם ג"ל לוגין ציפורין פסלו את המקוה **בשאובין** כיון דאין מטבילין בו כמו שהוא, ונוטה להקל דאין פוסלין **משום שאיבה**, ע"ש, עכ"ל. הרי להדיא שמעולם לא דן לפסול מקוה מחמת ג"ל מי מקוה מוקצפין, אלא דן אם לפסול מקוה בג"ל **מים שאובין** כשאינם מים רגילים אלא הם קצף, דהיינו שבא לחדש קולא בג"ל מים שאובין שכשהם קצף אינם פוסלין דכיון דלא חשיבי מים לטבול בהם, י"ל דלא חשיבי מים לפסול את המקוה, ולא דן לחדש חומרא לפסול מקוה בג"ל מי מקוה המוקצפים.

מה שלא תהא כוונת הבי"ד, כתב הדרכ"ת שמסקנתו נוטה להקל, ולא כמש"כ הקונט' שנשאר בספק, ובנידון זה, דהיינו ג"ל מים שאובין מוקצפין כתב [הגר"י בלויא זצ"ל] בפתחי מקוואות פ"א הע' כ"ז שלחסדי דוד יש להחמיר, שהרי כתב שלגירסת החסד"ד בתוספתא מי צפרין כשרים לטבול בהם כמים, ע"כ כוונתו שאם הם מי מקוה טובלים בהם, ואם הם שאובין פוסלים את המקוה בג"ל דחשיבי כמים לכל דבר. הרי שבניד"ד דהיינו ג"ל מי מקוה מוקצפים לא מצאנו מי שדן להחמיר שיפסלו את המקוה מלבד בעל הקונט' בעצמו, ואדרבה בחסד"ד מפורש שטובלים בהם, וכן לבי"ד, מזה שדן אם ג"ל מים שאובין המוקצפים פוסלים את המקוה, מוכח דפשיטא ליה דג"ל מי מקוה מוקצפים אינם פוסלים, שלכל היותר אינם מים, אבל בודאי שאינם מים פסולים, ולמשנ"ת בפנים אות א'-ג' לדינא חשיבא כמים גמורים ומהני גם לטבול בהם.

ז. בהערה 52 הוסיף לבסס את חידושו שכיון שלדעתו מים שיש בהם בועות אויר פסולים למקוה, המים עומדים בפסולם גם לאחר שפרחו הבועות. לצורך זה המציא שיש לפסול אף לאחר שהתנדפו הבועות "דהוי יוצא מהטמא, והיוצא מהטמא טמא", עכ"ל. יש להתפעל מסבלנותו של הדף שהסכים שיכתבו עליו דבריו מוזרים כ"כ מבלי להתקומם, שהרי דין היוצא מהטמא נלמד מדרשה של פסוק כמבואר בבכורות ו' ב', ואיך למד מזה הקונט' שגם היוצא מהפסול פסול. ומה שהשווה הקונט' את ניד"ד למה שפקפק החזו"א באו"ח סי' כ"ב סקי"ב בדברי המ"א והמ"ב וצידד לפסול מים שנשתנו מראיהם ועירבו אותם עם מים נוספים עד שחזרו לצבען, לא דמי כלל, שהרי החזו"א שם סד"ה והמ"א ביאר את טעם פיקפוקו משום דבעינן תקנה בעינייהו ותערובת מלתא אחריתא היא שתערובתן גרמה להן, וצ"ע, עכ"ל, והרי בניד"ד, אפילו אילו היה מדובר בקצף וגם אילו היו נוקטים שמי קצף פסולים [דלא כמשנ"ת בהע' 29], הרי שהקצף התפוצץ ונמוג וחזר להיות מים, הרי שנתקנו בעינייהו ולא מחמת תערובת עם שאר המים, ובזה מודה החזו"א דנתכשרו. גם בלא"ה, כיון שהמ"א והמ"ב פשיטא להו שמים שנשתנו ונתערבו וחזרו לבריאתן, חזרו להכשירן, והחזו"א מספקא ליה, לא שבקינן פשיטותא דהמ"א ומ"ב מחמת ספקו של החזו"א.

ח. בשו"ת מנחי"צ ח"ט סי' י"ג דן בדבר המצוי שיש במי הברז כעין ענן לבן ונראים כמים עכורים מחמת שמעורב בהם מעט חלב, וכדקה לאחר שיצאו המים מהברז לכלי, הענן מתנדף והמים נעשים צלולים, והביא שם שבירר את פשר המציאות אצל אחראי על המים בעיריה, והשיב שזה אויר שהתמוסס במים מחמת לחץ המים שבצינורות. ומבואר במנחי"צ שם שכל הנידון הוא אם לפסלם משום שינוי מראה, וצידד להתירם אפילו בעודם עכורים כיון שנצללים מעצמם בזמן קצר, ומ"מ כתב שלכתחילה יש לחוש שבעודם עכורים המים פסולים ולהמתין עד שיחזרו המים למראיתם, ובדיעבד שכבר נטל בהם בעודם עכורים, יש להכשיר, את"ד. הרי שנידון זה הוא ממש כנידון דידן שבועות מים מעורבים במים [מלבד מה שמשמע מדבריו שבעיקר ניד"ד מים שיש בהם בועות כשרים כדלעיל סוף הערה 26], מבואר שגם אם נחוש שהמים פסולים בעודם עכורים, מ"מ כיון שנצללים מאליהם בתוך זמן קצר, כשחזרו ונצללו חזרו להכשירם [ויעויין שם בסוף לשון השאלה שהנידון גם לדעת החזו"א], דהיינו שהמצאות הבועות במים עראי ביותר ולא נעשו כחלק מהמים לפסלם עכ"פ לאחר שפרחו והלכו. וא"כ ה"ה בניד"ד, גם מי שיעלה בדעתו לפסול

את המים בעוד הבועות במים, כיון שהאויר מתנדף מהמים, משהתנדף המים חזרו להכשירן. ואע"פ שמשנתנדפו הראשונים כבר נכנסו במים בועות חדשות, הרי גם הם מתנדפים מיד וכו', וכל בועת אויר שנכנסת למים הוא עראי ביותר שפורח מיד, ולא נעשה לחלק מהמים.

ט. באמת שפשוט ומקובל בכל תפוצות ישראל שמים שהיו קצף בתחילתם, כשרים למקוה עכ"פ לאחר שהקצף התמוסס ונעשו מים, שכידוע טבע המים שנופלים מגובה, שיוצרים קצף, והרי את כל המקוואות ממלאים דרך נקב האוצר זריעה [או נקב המגיע ישירות ממאגר מי גשמים] שברוב המקואות הנקב גבוה לכה"פ 1.33 מ' מקרקע המקוה [וכ-13 ס"מ ויותר מפני המים בגמר מילוי המקוה], וכל מי שראה פעם מילוי מקוה יודע שמתחילת מילוי המקוה [הרבה לפני שיש במקוה מ"ס] עד קרוב לסוף המילוי, מחמת הנפילה מגובה נוצר קצף במקום נפילת המים, ולדברי הקונט' שקצף זה פוסל בג"ל ואע"פ שכלה הראשון קודם שנוצר השני מצטרפים יחד לג"ל, שגם המים שנוצרו מהתמוססות הקצף פסולים ומצטרפים לג"ל כמש"כ בפנים ובהע' 46, נמצא שכל המקוואות פסולים שבכולם היה ג"ל קצף בתחילה קודם שנתמלאו מ"ס, ובעצם [כמעט] כל המים שבמקוה היו קצף בתחילת כשנפלו למקוה, והרי [שלדעת הקונט'] כל מי המקווה פסולים.

בנוסף לכך, כשמחממים את מי המקוה ברדיאטורים כנהוג, נוצרים בועות שעולים סביב הרדיאטור, ומחמת ההפרש בחום המים בין אלו הסמוכים לרדיאטור לרחוקים ממנו, יש תנועה ערה המורגשת במים והמים שסביב הרדיאטור מתחלפים שוב ושוב, וא"כ לדעת הקונט' חלק גדול [נוסף] ממי המקוה נפסלים. ואע"פ שהמים הושקו אח"כ לאוצר השקה, זה לא יועיל להכשיר את ה"פסול", שהרי גם האוצר השקה נתמלא בנפילת המים מגובה, ומלבד שהיה ג"ל קצף בתחילה, גם כמעט כל המים שבאוצר היו קצף בשעת נפילתם. הרי [דאפילו לגבי קצף] לא חיישינן שפוסלים בג"ל בתחילה כמבואר בבית דוד, ואפילו שהם כמעט כל מי המקוה מכשרינן, ובלא"ה קימ"ל לדינא שמים מוקצפים כשרים גם לטבול בהם גופא, ולעיל אות ח' הובא שמבואר בשו"ת מנחי"צ ח"ט סי' י"ג שגם באופן שמים מוגזים פסולים [מחמת שינוי מראה], כיון שהבועות פורחות בזמן קצר והמים חוזרים לצלילותם, מיד שפרחו הבועות המים כשרים. ולפ"ז גם אם מכשיר החימצון פועל מתחילת מילוי המים באוצרות ובמקוה אין בזה כל פקפוק.

לאור האמור גם מש"כ בקונט' בסוף אות ל"א שבמקוואות שאין בהם מכשיר זה [גם לפי דמיונו שמים מוגזים פסולים ונשארים בפסולם אף שפרחו הבועות] - אין בהם חשש פסול של מים שהיו פעם בועות, הוא טעות הנובעת מחוסר הכרת המציאות, שהרי כאמור כמעט בכל המקואות המים היו קצף או שהיה בהם בועות, כמשנ"ת.

י. הקונט' כתב שיודע שאירע כמה פעמים "באחת המקואות הנחשבות מהודרות" שהמכשיר פעל בשעת מילוי המים, ונוצרו ג"ל בועות קודם שנתמלא מ"ס שלדעתו המקוה נפסל. אינני יודע ממי שמע את העדות הזו, שהוא עצמו הרי לא ראה כן שלא היה באותו מקוה בשעת המילוי, עכ"פ הייתי באותו מקוה וראיתי שהאבן שממנה יוצא החמצן אינה מונחת על קרקע המקוה אלא תלויה בעומק המים באופן שיש תחתיה יותר ממ' סאה, נמצא שגם אילו המכשיר היה במים בשעת המילוי, קודם שהמים יגיעו לגובה המכשיר כבר יש במקוה מ"ס, אמנם לא בדקתי את הפרט הזה בכל הבורות מ"מ שמעתי מהרה"ג רב המקוה שליט"א שגם ביתר הבורות המכשיר עומד במים למעלה ממ"ס.

הבנין שעליו בנוי הפקפוק ההלכתי

יא. ע"פ דרכו הסיק הקונט' באות כ"ט שגם אם המכשיר לא פועל בשעת מילוי המקוה, וגם לא בשעת הטבילה, אלא רק בין המילוי לטבילה, אעפ"כ המקוה פסולה. המסקנה זו בנויה על סדרת הנחות שכולם שגויות כמשנ"ת.

א. נקט לדינא כגירסת מקצת ספרים בתוספתא שגרסו "ציפורין", וזה אינו, שהר"ש דחה גירסא זו וצידד דגרסינן צירופין וכ"מ בב"י ובשו"ע וכ"ה גירסת הגר"א, וכ"ה בחזו"א ובחסדי דוד כמשנ"ת בפנים אות א'-ג', ובהערה כאן אות ד'-ז'.

ב. נקט שלגירסת מקצת הספרים מי ציפרין אינם כשרים למקוה, וזה אינו, שהר"ש [בכת"י השטמ"ק] והמאירי כתבו שגם לגירסא זו מי צפרים כשרים, רק שאויר הבעבועות אינו מצטרף לשיעור, ונתבאר בפנים אות ג'.

ג. נקט שמים שיש בהם בועות אויר הם מי ציפרין, וזה אינו, שציפורין הם קצף המים ולא מים מוגזים כדמשמע בראשונים וכ"ה להדיא בחזו"א כמשנ"ת בפנים אות ד'-ז'.

ד. נקט שמי מקוה שיש בהם בועות אויר הם מים פסולים [כלשונו, "המכשיר וכו' מייצר מים פסולים"] ותמך יסודותיו בבי"ד וחסד"ד שכתב בשמם שהם פוסלים מקוה בג"ל בתחילה, וזה אינו, שבבי"ד ובחסד"ד מפורש היפך דבריו, שגם את"ל שאין טובלים במי צפרין, אינם מים פסולים ואינם פוסלים בג"ל כמשנ"ת בהערה כאן אות ו'-ז'.

ה. למש"כ הקונט' שציפרין חשיבי מים פסולים ופוסלים בג"ל בתחילה, הוסיף לחדש שלמרות שפסולים מחמת בועות האויר שבמים, גם לאחר שהתנדפו הבועות המים נשארו בפסולם, וזה אינו, שגם אם כדבריו שמים שיש בהם בועות אויר פסולים, כיון שעצם המים לא נשתנו שאינם קצף, וכל "פסולם" הוא רק מחמת הבועות שבתוכם, פשוט שלאחר שפרחו ונסתלקו הבועות המים בהכשרם, כדלעיל אות ה'.

ו. נקט שמעט מי מקוה שנפסלו וחזרו ונתערבו במקוה שיש בו מ"ס ושוב נפסלו מעט מים וחזרו ונתערבו וכו' הוי כנתן סאה ונטל סאה ואם לבסוף לא נשארו כ"א סאה מים שלא נפסלו פסול לרמב"ם וראב"ד, ובהערה 49 צידד עוד שבאופן זה, אם הכמויות המועטות של המים שנפסלו בכל פעם, נפסלו ברציפות בזה אחר זה, המקוה פסול לכו"ע דחשיב שכל המים נפסלו בבת אחת. וזה אינו, שמה שהחמירו הרמב"ם והראב"ד בנתן סאה ונטל סאה הוא כשסיבת הפסול עדיין בעינה וכל הכשירם משום שנזרעו במקוה, ובזה ס"ל שברבו הפסולים על הכשרים אין בכח הכשרים להכשירם, אבל בניד"ד, כבר נתבאר שגם אם המים פסולים כהבנתו, כיון שעצם המים לא נשתנו וכל "פסולם" מחמת היותם מוגזים, א"כ כשנסתלק הבועות נסתלק סיבת הפסול וחוזרים להכשירם מכח עצמם, ולא מחמת שהתערבו ונזרעו במי המקוה, וא"כ למרות שהם רוב המים כשרים לכו"ע, וע"ע לעיל אות ז'.

ז. מש"כ הקונט' דכאן גרע כיון שנעשה ברצף חשיב כנעשה הכל בב"א, ולו יצויר ששופך מים שאובין ברצף מתוך צינור, ובמקביל מוציא בו זמנית ברצף מים מבור מי הגשמים, יתכן שבזה הכל מודים דפסול משום נת"ס ונט"ס וכו', עכ"ל. תימה, שהרי זהו בדיוק האופן שממלאים מקוה באמצעות אוצר זריעה כמש"כ החזו"א בליקוטים סי' ג' סק"א, וכתב שם שאין בזה שום פקפוק. ועוד, לפמש"כ החזו"א שם סק"ג שפסול נת"ס ונט"ס הוא משום מראית עין שנראה שהחליף את המים הכשרים בפסולים ועפ"ז כתב שכשנכנס ויוצא ברצף, למרות שבאמת יש בילה וי"ל שנתחלפו רוב המים, כיון שנראה שמה שנכנס הוא זה שיצא, כשר גם לראב"ד, לפ"ז בניד"ד, כפי שראיתי בועות החמצן מתפזרים רק בשטח קטן מהמקוה, דהיינו שמתחת לפני המים הם עולים כנגד האבן בלבד שהוא לכל היותר בשטח של 10*10 ס"מ, ורק על פני המים הבועות מתפזרות יותר, שהוא מיעוט קטן ממי המקוה, א"כ גם לדעתו שמים שיש בהם בועות אויר, פסולים, כפי הנראה לעין רק מיעוט קטן מהמים נפסלו, ולמרות שאנו יודעים שיש בילה וכל המים מתערבים ומתחלפים ולבסוף ברובם ככולם היו בועות אויר, לא נפסל בכה"ג משום נת"ס ונט"ס.

בסוף אות כ"ט הוסיף הקונט' על סדרת ההנחות השגויות דלעיל, לחוש גם למילתא דבדיחותא שכתב בענף ד' כאילו יש לחוש שתנועת המים בתוך אשבורן הוי כזחילה הנכנסת, ולא בא אלא להעלות בת שחוק על פני הקורא כדלהלן בהערת שולים לריש אות י"ט* בענין "זחילה ממקום למקום בתוך אשבורן".

ח. בקונט' באות ל"א כתב שלדעתו שמים שיש בהם בועות פסולים למקוה, לא רק הבור טבילה נפסל אלא גם מי האוצר השקה נפסלים מחמת מכשיר החימצון, וממילא לא יועילו להכשיר את הבור טבילה [שנפסל לדעתו] בהשקה. כפי שנוכחתי בבדיקה, כשפני מי המקוה 2 ס"מ מעל הנקב השקה, כרגיל, גם כשהאבן הפולטת את החמצן תלויה בבור טבילה קרוב לנקב השקה, בועות החמצן לא נכנסות לאוצר השקה כיון שהן צפות על פני המים שהם מעל לגובה נקב ההשקה, וא"כ גם את"ל שאין לטבול במים שיש בהם בועות, לאוצר לא נכנסים בועות ועומד בהכשרו. רק כוונת הקונט' לפמש"כ שמים שהיה בהם פעם בועות נפסלים ונשארים בפסולים גם לאחר שהתנדפו הבועות, וא"כ חלק גדול מהבור טבילה נפסל, וכיון שהמים בתנועה יתכן שחלק ממי האוצר מתחלפים במים הפסולים, אך כבר נתבאר לעיל אות ד'-ט' שכל זה הבל. לפ"ז יש להשקיט את רוחו במה שהצטער, התריע ופקפק הקונט' באות ל"ב-ל"ג במקואות המהודרות שמשקיעים הרבה טרחה וכסף וכו', דלמשנ"ת ניחא הכל.

מש"כ בקונט' שם שהמכשיר פועל בממוצע 16-18 שעות ביממה, כפי שבירורתי אינו נכון, אלא פועל 4-5 שעות ביממה.

להוכיח שהר"ש איירי בקצף ולא במים מוגזים

ד) לכאורה יש להקשות על הר"ש למה לא הוסיף להקשות על גירסת קצת ספרים בתוספתא הנ"ל מדתנן במקוואות פ"י מ"ד שהמטביל בגד מכובס, משהתחיל לבעבע הבגד טהור [ונפסק ברמב"ם בפ"ג ממקואות הכ"ד], הרי שלמרות שהבגד מבעבע והמים שסביבו מלאים בועות טבילתו כשרה, הרי מבואר שמים מבעבעים חשיבי מים וכשרים לטבילה. ונראה מוכח שגם לגירסת קצת ספרים לא פסלו אלא קצף שעל פני המים, ולא מים שיש בהם בועות אויר, שבקצף שעל פני המים יש שינוי מסוים במציאות המים שנעשה גשם דק ביותר שאין לו קיום כ"כ ובזה ס"ל להאי גירסא דלא חשיב מים, משא"כ מים שיש בהם בועות אויר הרי המים הם מים גמורים, רק שיש בהם בועות אויר, ובזה אין כלל מקום לדון אם חשיב מים ולא יתכן לפרש שכוונת התוספתא לפסלו. ולמרות שהתוספתא איירי בקצף, אעפ"כ הקשה הר"ש שגם את"ל שקצף הוא מציאות חדשה שהיא יותר אויר ממים, אכתי בריאתו מהמים וכשר לטבילה. והדברים מפורשים בחזו"א בטבו"י ס"א סק"ב ד"ה ועי' וכו' שכתב שהר"ש מקוואות פ"ג מ"ד נוטה להכשיר **קצף** שעל פני המים למקוה וכו', עכ"ל, הרי שפירש את הנידון בר"ש בקצף.

ה) וכן מבואר ממש"כ החזו"א שם לחלק בין דין מים לטבול בהם, שצידד הר"ש להכשיר קצף, לבין חיבור לטבו"י ושאר טומאות דמבואר במשנה בפ"א דטבו"י מ"א שקולית של מים המחולחלת ורתיחת גריסין ויין וכו' שאינם חיבור, ומפורש בר"מ ובפירוש רה"ג שם שהכוונה לקצף, וכ"מ בר"ש ובראב"ש ובמהר"ם מרוטנבורג שם, וא"כ מזה שהוצרך החזו"א לחלק בדינם מבואר שהר"ש במקוואות איירי בקצף [ולא במים מוגזים], וגם את זה הכשיר למקוה.

ו) וכן מבואר שהר"ש במקוואות שם כתב שהציפרין לגירסת מקצת הספרים הוא כדתנן פ"ה מ"ב העושה ציפור במים הניתזין, והרא"ש שם פירש דהיינו אבעבועות **על פני** המים, וכ"ה בר"ש שם שמעלה **על המים** כמין אבעבועות, הרי להדיא דאיירי בקצף שאינו מצוי בתוך המים אלא רק על פני המים, אך אילו היתה כוונתם למים מבעבעים היו כותבים בועות שבתוך המים, שהרי ניכרים בתוך המים לא פחות מעל פניהם. הרי מבואר שגם אם לגירסת קצת הספרים פסלו ציפרין לטבילה, לא פסלו אלא קצף, אבל מים שיש בהם בועות אויר כבנידון דידן לית דין ולית דיין דחשיבי מים גמורים ולא דן בו אדם מעולם.

בהע' 52 כתב הקונט' שע"י התנועה התמידית שבבור הטבילה ע"י מכשיר מחולל החמצן מפסידים את כל הפתרונות שעושים למנוע את התחלפות המים שבאוצר השקה, אוצר לצד אוצר או ע"ג אוצר, או אוצר השקה סגור שנפתח רק לרגע ההשקה, "דכמדומה שיממה אחת של פעולת המכשיר גורמת לתחלופת מים המים בין הבורות, כמו כמות טבילה של חודש מלא לפחות", עכ"ל. קביעה זו לקוחה מעולם הדמיון [כלשונו "כמדומה"] ללא שום בסיס עובדתי וחשבוני, ופשוט שתנועת המים החזקה הקיימת מחמת כניסת האשה למקוה ופעולות הטבילה, מניעה ומחליפה את המים הרבה יותר מהתנועה העדינה שיש מחמת בועות החמצן העולות סביבות האבן, וכבר כתבנו שבלא"ה המים בתנועה ערה בכל משך זמן חימום המים מידי יום באמצעות הרדיאטור, ואם חלוקת האוצר מועיל למנוע את תחלופת המים באוצר למרות כל הנ"ל, בועות החמצן לא ישנו את התמונה.

ז) בשו"ת מנחת יצחק ח"ט סי' י"ג דן בדבר המצוי שיש במי הברז כעין ענן לבן וכמים עכורים שמעורב בהם מעט חלב, וכדקה לאחר ששפכו את המים לכלי, הענן מתנדף והמים נעשים צלולים, והביא שם שבירו את פשר המציאות אצל אחראי על המים בעיריה, והשיב שזה אויר שהתמוסס במים מחמת לחץ המים שבצינורות. ומבואר במנחי"צ שם שכל הנידון הוא אם לפסלם משום שינוי מראה, וצידד להתירם אפילו בעודם עכורים כיון שנצללים מעצמם בזמן קצר, ומ"מ כתב שלכתחילה יש לחוש שבעודם עכורים המים פסולים ולהמתין עד שיחזרו המים למראיתם, ובדיעבד שכבר נטל בהם בעודם עכורים, יש להכשיר, את"ד. הרי שנידון זה הוא ממש כנידון דידן שבועות מים מעורבים במים, וכאמור כל מה שדן לפסלם הוא רק מחמת שינוי מראה, שמחמת קטנות הבועות וריבוי האויר שבמים, המים עכורים ולבנים, שזה לא קיים בניד"ד מחמת מיעוט הבועות וגדלם, הרי דפשיטא ליה שזה שהמים מוגזים בבועות אויר אינו פסול במים אפילו לכתחילה.

אם הבועות שעולים על הטובל מעכבים ביאת מים

ח) לכאורה יש לפקפק שלמרות משנ"ת שהמים לא נפסלים מחמת בועות החמצן שבהם, אכתי אם המכשיר יפעל בשעה שטובלים, הרי יתכן שיטבלו בסמוך למכשיר החימצון ובשעת הטבילה ידבקו בועות חמצן לגוף הטובלת, ויעכבו ביאת מים במקום זה, והוי כאילו חלק מגופה מחוץ למים שלא עלתה לה טבילה.

ט) ונראה שאין בזה חשש, דתנן בפ"י דמקואות מ"ד שהמטביל בגד, אם הוא מכובס משהתחיל לבעבע טהור, אע"פ שעדיין מבעבע, ורק אם נגוב צריך להמתין עד שינוחו מבעבוע, ונפסק ברמב"ם בפ"ג במקוואות הכ"ד. הרי שאע"פ שהבגד מבעבע וברור שיש בועות הנוגעות בו ולכודות בין קפליו, אעפ"כ עלתה לו טבילה, הרי להדיא שבועות אויר שבתוך המים לא מעכבים ביאת מים. והטעם כנראה שכל בועת אויר הנמצא במים עטופה במים, והוי כמים מקדמים שהמים שעוטפים את בועת האויר הם אלו שנוגעות בגופה והם מחוברים לכל מי המקוה, לכן הטבילה כשרה גם כשבועות החמצן על גופה [בפרט בניד"ד שהחמצן יוצא תחילה לתוך המים ואח"כ עולה על גופה, שהרי הטובלת לעולם לא תעמוד ישירות על האבן עצמה שממנה יוצאות הבועות], ורק בבגד נגוב צריך להמתין עד שינוח מלבעבע, כיון שמכניס אויר מחוץ למקוה ובבגד מצוין קפלים וכיסים, וכל שלא נח מלבעבע יש לחוש שיש בו כיסי אויר שאינם עטופים במים, אבל בניד"ד שהבועות באים על גופה מתוך המים ודאי שהם עטופים במים והמים מקדמים ולכן גם כשיש בועות חמצן צמודות לגופה עלתה לה טבילה.

תדע, דמעולם לא נשמע שצריך להזהר בבועות מקריות שלא יגעו בגופה בשעת טבילה וגם זה דבר שא"א להזהר בו כלל, שמי ששערה מתולתל מצוי שיש בו כיסי אויר ושכשתכנס

למים השיער יהיה מלא בועות, וכן מצוי שנלכדות בועות אויר בין השערות של או"מ ובעוד מקומות, וגם בלא"ה פעמים שיש בועות אויר על פני המים שנצמדים לגופה, ולא נזכר בשום מקום שצריך להוציא את בועות האויר מבין השערות ושאר המקומות בהם נלכד אויר ולהזהר לסלק את כל הבועות הנוגעות בגופה [וכן בטבילת איש שמצוי הרבה בועות בזקן, בפרט לבעלי זקן מתולתל, ולא נזכר בשום מקום שצריך להוציא את בועות האויר מזקנו, והרי גם באיש יש טבילות דאורייתא], ע"כ שגם כשבשעת הטבילה יש בועות צמודות לגוף עלתה הטבילה ואין בזה חסרון של ביאת מים, שהמים מקדמים, ואפילו בועות אויר הלכודות בשיער מתולתל וכיו"ב, אף שהאויר מחוץ למקוה, מ"מ המים יחדרו בינם לשיער ולמרות שיש שם בועות הרי המים מקדמים ועלתה לה טבילה, וכ"ש שבניד"ד שהבועות באים על גופה מתוך המים ודאי שהם עטופים במים והמים מקדמים ולכן גם כשיש בועות חמצן צמודות לגופה עלתה לה טבילה[3].

אם לחוש שהבועות ממעטות את שיעור ההשקה

י) קימ"ל דעירוב מקואות כשפופרת הנאד, שלחבר שתי מקואות לאחת צריך חיבור כשפה"נ, ומשמע ברמ"א בסי' ר"א סנ"ב ובשו"ע שם סנ"ז שהיו בהם מים מעורבים עם מי המקוה כשפוה"נ וכו', שנקטו כדעת הפוסקים דלא סגי שיש בנקב שיעור כשפוה"נ אלא בעינן שיהיה במים שבנקב כשפוה"נ, ובחזו"א במקואות ליקוטים סי' ו' סק"ב וביתר ביאור שם סי' ז' סק"ב ד"ה ואי וכו' מבואר דכשאין בנקב מים כשיעור שפוה"נ, לא רק דלא חשיב כחיבור להכשיר את המים, אלא שגם אם המים כשרים מצד עצמם, המקוה נפסלת בכה"ג דכין שהמקואות לא נעשו אחד הרי שהמים העוברים מאחד לשני חשיבי זוחלים.

והשתא בניד"ד שיש במים בועות אויר, יל"ע אם יש לחוש שמא יכנסו בועות אויר לנקב השקה, וכיון שהבועות הם אויר ולא מים אינם מצטרפים לשיעור כשפה"נ, וא"כ פעמים שימעטו או עכ"פ יחלקו את המים שנקב שעי"ז אין מים כשפה"נ במקום אחד.

יד) אמנם בבדיקה התברר שחשש זה אינו קיים כלל במציאות, שהמציאות היא שמתחת לפניהמים בועות האויר עולות בעיקר ישר כלפי מעלה, ולא מתפשטות לצדדים, ורק על פני המים הבועות מתפשטות לצדדים, א"כ כיון שלפי הרגיל פני המים שבמקוה הוא לכה"פ 2 ס"מ מעל נקב ההשקה, וכשאשה נכנסת למקוה המים העולים בעוד 1-3 ס"מ, זאת אומרת 3-5 ס"מ מעל ראש הנקב, הרי שהחמצן ששט על פני המים לעולם לא יכנס לנקב השקה,

---

[3] בקונט' הנ"ל אות ט' כתב שבועות האויר מעכבים ביאת מים והטובלת כשיש עליה בועות אויר לא עלתה לה טבילה, רק שבעלמא שיש בועות מועטות מקריות "שייך להזהר בבועות מקריות" שלא יגעו בגופה בשעת טבילה, משא"כ כשעומדת סמוך לאבן המחדירה חמצן שיש שם הרבה בועות א"א להזהר ולהמלט מהם, את"ד. מלבד משנ"ת שמבואר במשנה שבועות אויר לא מעכבים ביאת מים, מה שכתב שבעלמא "שייך להזהר בבועות מקריות" שלא יגעו בגופה בשעת טבילה, הם דברים זרים, דמעולם לא נשמע שצריכה להזהר מבועות מקריות שלא יהיו על גופה בשעת טבילה, ולדבריו שהדבר מעכב בטבילה הרי שהרבה נשים נשארו בטומאתן ר"ל למרות שטבלו.

ומה שתחת לפני המים גם לא יכנס לנקב דכאמור כמעט שאינו מתפשט לצדדים. ובדקתי את הדבר במקוה שהמים היו 2 ס"מ מעל לנקב השקה, וצינור כניסת החמצן היה די סמוך לנקב השקה, והיה נראה בבירור שהבועות מתפשטות לצדדים רק על פני המים ולא ראיתי שום בועה נכנסת לנקב השקה, וכאמור הדבר פשוט שלא יתכן במציאות שהחמצן יכנס לנקב ההשקה כין שאינו מתפשט אלא על פני המים, שהוא מעל נקב ההשקה [במקוה שגובה פני המים אינו מעל ראש נקב ההשקה בלא"ה אין לטבול שע"י נענוע המים בשעת הטבילה מצוי שנקב ההשקה אינו מלא מים].

חשש זחילה אל האבן וצינור החמצן
ובדין חורי המערה ובדין הטובל כשיש כלי במקוה

טו) יש לדון עוד במכשיר זה, שאם צינור החמצן עם האבן שבקצהו עומדת במים בשעה שטובלים, כיון שהאבן אינה אטומה אלא היא נקבובית, ואע"פ שאין הנקבים נראים לעין מ"מ כיון שהחמצן יוצא דרך האבן ע"כ שיש בה נקבים דקים שאינם נראים לעין, וא"כ יתכן שגם מעט ממי המקוה נכנסים ונספגים באבן, וכיון שהאבן אינה חלק מהמקוה [שאין בנקבים שבה כשיעור שפה"נ] י"ל שמעבר המים מהמקוה אל האבן חשיב כזחילת מים מהמקוה, ואע"פ שזחילה זו אינה ניכרת כלל, בפרט למש"כ החזו"א במקואות ליקוטים סי' ד' שכל שאין העין רואה את תנועת המים ליציאתן מקרי זחילה שאינה ניכרת, והרי השו"ע בסי' ר"א סנ"א הכשיר זחילה שאינה ניכרת, אכתי יש לדון לדעת בהגר"א שם סקצ"ו שפסל זחילה שאינה ניכרת עכ"פ כשהיא למטה ממ' סאה או כשטובלת בסמוך ממש לאבן. ואע"פ דבפשטות חשיב כה"ג כזחילה החוזרת למקוה, שאם יש חשש שמאיזה סיבה המים שהיו ספוגים באבן קודם שטבלה יצאו מהאבן מחמת תנועת המים וכדומה, ומיד בשעת הטבילה יכנסו לאבן מים חדשים, הרי גם מים אלו עתידים לצאת מהאבן ולחזור למקוה באותה צורה, והרי זחילה החוזרת לא חשיב זחילה כמש"כ בשו"ת הריב"ש סי' רצ"ב ונפסק ברמ"א בסי' ר"א ס"נ, אכתי י"ל דכיון שכל שלא תהא תנועה חדשה שתגרום למים אלו לצאת מהאבן ולחזור למקוה, מים אלו ישארו באבן ולא יחזרו למקוה, לא חשיב זחילה החוזרת. ועוד די"א דהא דזחילה החוזרת לא חשיב זחילה הוא רק שגם המים שיצאו חוץ למקוה מחוברים למי המקוה רק שאינם באשבורן, וא"כ כאן שהמים שבאבן אינם מחוברים למי המקוה בשפוה"נ, לא מהני הא דהזחילה חוזרת.

גם במקומות שמקפידים להוציא את הצינור עם האבן מהמקוה בשעה שטובלים וא"כ בשעת הטבילה המקוה אינה זוחלת, מ"מ כבר כתבנו לעיל אות א' שאין להעמיד מקוה באופן שצריך לסמוך שמוציאים את המכשיר מהמים לפני הטבילה, וא"כ אכתי צריך לדון אם ספיגת מעט ממי המקוה באבן חשיב זחילה.

טז) נראה שנידון זה מתחלק לשני מציאויות, אופן אחד שהצינור עם האבן מחוברים וקבועים במקוה, ואופן שני שהאבן [יוצאת מהקיר שמעל למקוה ו]תלויה במי המקוה, או שמונחת על קרקעית המקוה, ורגילים להוציא מידי יום את הצינור והאבן מהמקוה לכמה שעות, ומחזירים אותם למקוה [לאחר שגמרו לטבול] לכמה שעות כפי הנדרש.

ונראה שבאופן השני שהאבן אינה קבועה במקוה בודאי שאינה חולקת מקום לעצמה ואינה אלא ככלי המונח במקוה שאע"פ שאין בפתחו כשפה"נ לא נפסלה המקוה בכך ולא אמרינן שכיון שהמים עוברים מהמקוה לכלי שאינו מחובר למקוה בשפה"נ, הרי המקוה זוחלת, דכיון שהוא כלי בעלמא שנמצא שם באופן עראי אינו מקום לעצמו, לא מיבעי באבן דידן שכולה מנוקבת ואינה מקבלת מים, שהרי כלי שאינו מקבל מים הרי לא חולק מקום לעצמו כדתנן פ"ו מ"ה דמטביל בסל ושק אף שהם טהורים וליכא מיגו ונפסק ברמ"א בסי' ר"א ס"ט, ולא אמרינן שהכלים שבו מוטבלים במים שאינם מחוברים למקוה, וכיון שאינו מקום לעצמו הרי שהמים שבכלי הם חלק מכל המקווה אף ללא חיבור כשפוה"נ, ופשוט שמעבר המים מהמקוה לכלי המונח בו לא חשיב זחילה, דלא חשיב שהמים בכלי אלא שהכלי במים, ועיין בחזו"א מקואות תניינא סי' ו' סק"ג-ד'.

ונראה עוד שגם כשמונח במקוה כלי המקבל מים, אע"פ דאין מטבילין כלי בתוך כלי כשהחיצון טהור ואין בפתחו כשפוה"נ כמבואר שם, מ"מ מותר לטבול כלי במקוה שיש בו כלי טהור נוסף שאין בפתחו כשפה"נ ומה שמי המקוה נכנסים ויוצאים מהכלי לא מקרי זחילה [זה ציור מצוי מאוד במקואות כלים, שנפל למאן דהו כלי לעומק המים ולא הצליחו להוציאו, וממשיכים לטבול כלים במקוה זה ולא חוששים שנעשה זוחל מחמת כניסת המים לכלי, אף דיש לומר דחשיב כה"ג כזחילה החוזרת דלא חשיב זחילה, שהמים שעברו מהמקוה לכלי עתידים לחזור מהכלי למקוה, מ"מ אם באנו לחשוש שהמים שעוברים מהמקוה לאבן של מכשיר החימצון לא מקרי זחילה החוזרת, או משום שיחזרו מהאבן למקוה רק מכח פעולה, או משום שאינם מחוברים למי המקוה בשפה"נ כדלעיל אות ט"ו, כ"ש שמעבר המים לכלי לא חשיב זחילה החוזרת שהרי יתכן מאוד שמחמת תנועת המים בשעה שמטביל את כליו יתחלפו המים בכלי המונח שם, ויעברו מים חדשים מהמקוה לכלי, ומים אלו ישארו שם ולא יחזרו למקוה כל שלא תהא תנועה חדשה שתגרום להם לצאת מהכלי ולחזור למקוה, ועוד שאין חיבור כשפה"נ בין המים שבכלי למי המקוה. וביותר, הרי כששני בנ"א טובלים כלים כאחד, אחד מטביל כלי שחייב טבילה מעיקר הדין והשני מטביל כלי שיש רק צד רחוק שחייב טבילה, ואין בפתח הכלי כשפוה"נ, אע"פ שבשעת טבילת הכלי המחויב מעיקר הדין, הכניסו למקוה כלי נוסף שאינו חייב טבילה דליכא מיגו דמהני ליה טבילה, ומי המקוה עוברים ונכנסים מחדש לאותו כלי, ועתידים להשאר שם כל שהמטביל לא יהפוך את הכלי להוציאו דרך שוליו שהמים יחזרו למקוה, לא חיישינן שמחמת מעבר המים מהמקוה לכלי המקוה זוחלת ולא עלתה טבילה לכלי המחויב], דאם בכה"ג המקוה פסולה, במקום להשמיענו דלא

מהני טבילה בכלי בתוך כלי כה"ג, טפי הל"ל שאפילו כשהטמא לא בתוך הטהור לא מהני הטבילה כל שהטהור במים, ומדאשמעינן באופן של כלי בתוך כלי משמע שזה חסרון רק בטבילה ולא פסול במקוה, ועיין מקואות פ"ה מ"ו שהוא גודר בכלים וטובל. והטעם, שכלי המיטלטל לא חולק מקום לעצמו ואף שאין בפתחו כשפה"נ לא חשיב מקום נפרד מהמקוה וממילא מה שהמים עוברים מהמקוה לשם אינו זחילה. וכ"מ בחזו"א מקואות תניינא סי' ט' סקי"ב שכתב לגבי מקוה שמונח בו כלי, שפוסל רק אם מבלעדי המים שבכלי אין מ"ס, דבכה"ג ליכא למימר שהכלי בתוך המקוה, שהרי מבלי המים שבכלי ליכא מקוה, אבל כשיש מ"ס מבלעדי המים שבכלי המקוה כשרה אף שמי המקוה עוברים ממנה לכלי, ולא חשיב זחילה, דכיון דחשיב מקוה גם מבלעדי המים שבכלי הרי שהכלי במקוה ואינו מקום לעצמו.

וכן הדין בניד"ד, לא מיבעי באופן שהאבן והצינור נמצאים במקוה באופן עראי רק בחלק משעות היום, דחשיב ככלי המונח במקוה שאינו חולק מקום לעצמו וספיגת מי המקוה באבן לא חשיב זחילה כמשנ"ת, אלא אפילו כשהצינורית עם האבן תלויים במים במשך כל שעות היום, מ"מ נראה שאם הם תלויים במי המקוה ונעים ונדים עם תנועת המים, ולא קבועים או מחוברים למבנה המקוה, כלומר לקירות המקוה או עכ"פ מונחים על קרקעיתה, ובפרט שעכ"פ בשעת מילוי המים מוציאים אותם מהמים[4], נראה דכה"ג חשיב ככלי המונח במים שאינו חולק כלל מקום לעצמו, וספיגת מי המקוה באבן לא חשיב זחילה כמשנ"ת.

יז) באופן הראשון שהצינור עם האבן מחוברים וקבועים במקוה, נראה שגם בכה"ג האבן לא חולקת מקום לעצמה, דכיון שהיא קבועה ומחוברת במקוה חשיבא כחורי המערה וסדקי המערה שנחשבות כחלק מהמקוה אע"פ שאינה פתוחה למקוה אלא בכלשהו ולא כשיעור שפה"נ, כדתנן במשנה פ"ו מ"א ונפסק בשו"ע סי' ר"א סנ"ח.

צינור הורקה שמובנה וקבוע בתוך המקוה

יח) נידון דומה לזה קיים ברוב המקואות שצינור ההורקה [שעל ידו שואבים את המים מהמקוה כשרוצים להחליף מים], עומד קבוע בפינת המקוה, ופתחו של הצינור פחות מכשפה"נ [וגם הצינור מגיע כמעט עד לרצפת המקוה ובינו לקרקע אין יותר מס"מ אחד], ודנו בזה אם מה שהמים עוברים תדיר מהמקוה לתוך חלל הצינור שבמים, אם חשיב זחילה כיון שאין ביניהם חיבור כשפה"נ. אמנם מחמת חשש זה בחלק מהמקואות המהודרות בירושלים נמנעו מלקבוע צינור הורקה בתוך המקוה, ורק בשעה שרוצים לרוקן את המים מכניסים למקוה צינור שמתחבר לפתח שאיבה בקיר שמעל למקוה, אבל ברוב מוחלט של המקואות גם המהודרות שנבנו לאברכים צינור ההורקה קבוע במקוה. זכיתי לדון בזה עם הגר"מ ברנדסדורפער זצ"ל כשנתבקשתי לבדוק מקוה חדשה מהודרת שנבנתה בשכונה חרדית

---

[4] כך היא המציאות במקוה שעליה יצא קצפו של הקונט'. ואת"ל דכיון שסו"ס הצינור עם האבן נמצאים במים כל הזמן [מלבד בשעת מילוי המקוה] חשיב כקביעות ולא חשיב ככלי אלא כחלק ממבנה המקוה, א"כ הוי כחורי המערה שבטלים למקוה.

בירושלים, אם היא מתאימה לאברכים המדקדקים בהלכה, והיה בה צינור הורקה מנירוסטה מובנה ומחובר לבנין שעומד במים ופתחו פחות משפוה"נ, ודנתי עם הגר"מ ברנדסדופער זצ"ל בטענה זו, שלכאורה כיון שהנקב פחות משפוה"נ המקוה פסולה שהמים הנכנסים מהמקוה לצינור יוצאים מהמקוה למקום אחר שאינו מחובר למקוה דהוי זוחלין. הגרמ"ב זצ"ל חייך ואמר שאמנם יש מקום להימנע מלהעמיד צינור הורקה המקובע במקוה מטעם זה, אך אין זה אלא סלסול, זהירות והרחקה, אבל מדינא אין בזה חשש אפילו לכתחילה דהוי כחורי המערה, ובמשך השנים הורה הגרמ"ב זצ"ל לשואלים רבים שאפשר לטבול במקווה זו כמקווה מהודרת לכתחילה.

יט) ונראה דה"ה בניד"ד, כשהצינור עם האבן מחוברים וקבועים במקוה חשיבי כחורי המערה שנחשבים כאחד עם המקוה גם כשהחיבור ביניהם הוא רק כ"ש, ולא עוד אלא שגם אם ננהג הרחקה וסלסול שלא לקבוע במקוה צינור הורקה מטעם הנ"ל, בניד"ד שכאמור הנידון לכל היותר בחשש זחילה שאינה ניכרת, המקום למנוע את הימצאות האבן במקוה בשעת הטבילה הוא סלסול והרחקה יתירה[5].

---

[5] בזה נדחה כל מה שכתב בקונט' בענף ג' אות י'-י"ב לפסול משום זחילה אל תוך האבן, ותמוה שלא שם על ליבו שכל הנידון בחשש זחילה שאינה ניכרת. ומש"כ בקונט' אות י"ב שכיון שמחולל החמצן והצינור שחוץ למים מחוברים לקיר וקבועים במקומם, הרי שהצינור הנייד והאבן יורשים את כוחו וחולקים מקום לעצמם, ומ"מ אינם חורי המערה כיון שאינם קבועים במקוה, אינו מובן, שגם אם מבחינת הגדרתם הדינית הם כחלק מהבנין, סו"ס כיון שמקומם עראי אינם חולקים את מקומם, ואדרבה, זה שהם חלק מהבנין מהווה רק קולא שעשויין לשמש עם הקרקע, כנ"ל.

בקונט' בהע' 12,16,19 ובאות י"ב כתב שאין לדון את האבן כחורי המערה כיון שמחוברת לצינור שיוצא חוץ למים, ולא חשיב כחורי המערה אלא כשכולו במים ואין לו פתח אלא לתוך המים, ודייק כן ממש"כ הראשונים לגבי "מעמדת עצמה" וממש"כ החזו"א בתניינא סי' ט' סק"ט, את"ד. אמנם הראשונים והחזו"א שם איירי לענין עוקת המערה דתנן דבשאינה מעמדת עצמה חשיבא חיבור למקוה, וכתב הר"ש ד"אינה מעמדת" היינו שמתחברת למקוה קודם שנתמלא מ"ס, ע"ז כתב החזו"א שאם יש לה פתח אחר חוץ למקוה וא"צ את הנקב למקוה, שאינה חיבור, אך בניד"ד הוא חורי המערה שמצטרף בכל ענין שפרוץ במילואו. ועוד שכל המערכת באה לשמש את המקוה וגם הפתח השני הוא לשמש את המקוה ועדיין צריכה בעיקר את הפתח אל המקוה וכה"ג גם עוקה חשיב חיבור למקוה. וכ"מ ממש"כ החזו"א בליקוטים סי' ז' ריש סק"ב סד"ה ע"ד וכו' שצינור שאין לו כניסה רק דרך המקוה הוי כחורי המקוה וכו', עכ"ל, הרי איירי שם שהצינור פתוח הן לאוצר והן לבור טבילה, ע"כ שהכוונה שכל שאין לו פתח נוסף לתשמיש אחר מלבד המקוה חשיב חורי המקוה, וא"כ בניד"ד חשיב שפיר חורי המקוה. הרי דמש"כ בקונט' הע' 12 לדייק מדברי החזו"א שם דבכל אופן בענין שיהיה לחור רק פתח לתוך המקוה, היפך בזה את דברי החזו"א לענייננו.

מה שצידד החזו"א בתניינא סי' ט' סקי"ב לגבי מים שבין הקנים שאם אין נקב כשפה"נ שאינם מצטרפים למקוה כחורי המערה, כשהעמיד את חבילי העצים להגביה את גובה המקוה, דחשיבי בכה"ג כמחיצת המקוה ואינו מתבטל לו, משא"כ בניד"ד.

- גם צינור ההורקה יש לו פתח בצידו השני חוץ למקוה וכתבנו בפנים אות י"ח שהגרמ"ב זצ"ל הורה שדינו כחורי המקוה וכן המנהג ברוב המקוואות המהודרות בערים החרדיות שנבנו לאברכים, ע"כ הטעם משום שפתחו השני אינו לתשמיש נוסף אלא לשמש את המקוה, וה"ה בניד"ד כמשנ"ת.

- הר"ש והרא"ש במקואות פ"ו מ"א פירשו דמ"ש דגומא חשיב חלק מהמקוה רק "כשאינה מעמדת", היינו שהמקוה אינו מחזיק מ"ס מבלי שיכנסו מים בעוקה, וא"כ במקואות שהאבן תלויה בחצי עומק המקוה הרי

חשיב מעמדת עצמה שהרי יש תחתיה מים מ"ס. אמנם הא דבעינן אינה מעמדת כדי שהגומא תתבטל למקוה רק הוא בעוקת המערה, אבל בניד"ד דהוי כחורי המערה אין תנאי שיהיה פתוח למקוה למטה ממ"ס, ולכן גם אם האבן תלויה בחצי גובה המים שיש מ"ס תחתיה בטילה למקוה גם לר"ש ולרא"ש, והמים העוברים מהמקוה לאבן הרי הם כעוברים ממקום למקום במקוה ולא כזוחלים לחוץ [ואם האבן עומדת על קרקע המקוה או בסמוך לה, גם אם היתה נחשבת כעוקה שפיר דמי דבכה"ג המקוה לא מקבלת מ"ס מבלי שהמים נכנסים לאבן], וגם בלא"ה הרי השו"ע בסי' ר"א סנ"ט העתיק את פירוש הר"מ באינה מעמדת שלדבריו גם בעורה אין נ"מ אם פתוחה למקוה למטה או למעלה ממ"ס, ועיין חזו"א בתניינא סי' ט' סק"ט, וגידולי טהרה גבא סקס"ט.

עפ"ז שמעתי מהגר"מ ברנדסדורפער זצ"ל ביחס למה שמצוי שיש סדקים ברובע שבין האריחים [קרמיקה] המצפים את קירות המקוה ומי המקוה חודרים דרכם לבין האריחים ואפילו לחללים שיש מאחורי הקרמיקה, ואמר שאמנם הוא משתדל מאוד בבניית מקוה שימלאו בטיט את כל צידו האחורי של האריח שלא ייווצרו שם חללים, ומעמיד משגיח על הרצף שישגיח שאכן מילא כל אריח בטיט, וכן מקפיד שיהיו פוגות [מרווחים] רחבים בין האריחים שיהיה אפשר למלאות אותם היטב ברובע עבה שלא יהיו שם סדקים, אך כל זה רק כזהירות וכהידור לכתחילה בבניית המקוה, אבל ברובם ככולם של המקוואות ואף במהודרות שבשכונות החרדיות בא"י לא מקפידים על כל זה, וכשאין השגחה מדוקדקת על כך דרכם כל הרצפים ששמים טיט רק במרכז האריח ובפינות נשארים חללים, וברבות הימים שהרובע מתפורר או נסדק מים מחלחלים מהמקוה לחללים ולא פקפק בזה אדם מעולם אפילו לכתחילה, והרי פעמים שסדקים אלו מצויים למעלה ממ"ס ואעפ"כ לא חששו בהם, דלא חשיבי כעוקה אלא מדינא כל זה חשיבי כחורי המערה דבטלים למקוה גם כשהמקוה מקבל מ"ס קודם שמגיע לחור.

- מש"כ בקונט' בהע' 19 דלא חשיב כחורי המערה כיון שאין רגילות המים להתמלאות בו בזמן פעולתו שהוא עיקר מטרתו וכו', לא ידעתי סברא זו מנין. בפרט שברוב הזמן ועכ"פ בחלק ניכר מהזמן שהאבן במים המים נכנסים אליה, דבמקוה שהאבן עומדת בו בכל שעות היום, הרי המים נכנסים לאבן ולסוף הצינור במשך כל זמן הטבילה ורוב שעות היום, מלבד 4-5 שעות שהמכשיר בפעולה, הרי שהמים רגילים להכנס בו, וגם במקוה שמקפידים להוציא את האבן לאחר פעולת המכשיר שלא יהיה במקוה בשעת הטבילה, הרי ע"כ האבן נמצאת במים מהשעה שהנשים מסיימות לטבול בלילה שאז הבלנית מכניסה אותה למים, עד שהבלן מגיע בבוקר לנקות ולסדר את המקוה שאז הוא מוציא את האבן מהמים לכל המוקדם, ומשך זמן זה הוא 9-12 שעות, שמתוכם המכשיר בפעולה רק 4-5 שעות, וא"כ במשך 4-8 שעות שהאבן במים והמכשיר לא בפעולה המים נספגים ונכנסים לאבן. ובלא"ה באופן זה הרי הימצאותו של האבן במקוה עראית בלבד ובודאי שאינו חולק מקום לעצמו ככל כלי המונח במים כמשנ"ת.

זחילה ממקום למקום בתוך אשבורן

הקונט' בענף ד' הפליא לעשות ולהמציא שלדעת הדבר"ח בהל' מקואות ס"ה דס"ל שגם זחילה הנכנסת למקוה פוסלת, ה"ה שכשיש תנועה תמידית של המים ממקום למקום בתוך המקוה גופא חשיב זחילה, אע"פ שהתנועה היא ממקום למקום בתוך האשבורן ואין המים יוצאים מהמקוה ולא נכנסים למקוה, והאריך שם לבסס את חידושו המופלא.

לדברי הקונט', כשרוח נושבת ומערבלת את מי המקוה, או שאשה נוספת [שאינה טובלת] נמצאת במים וגורמת בתנועותיה לתנועת המים ממקום למקום בזמן הטבילה [כגון מה שמצוי כשהטובלת נכה או מוגבלת או מופחדת וכדומה, שאשה נוספת נכנסת עמה למים לסייע לטובלת], וכן כשמחמת כניסת הטובלת למקוה קודם שטבלה בפועל, המים עדיין נעים ונדים ממקום למקום במקוה, וטובלת מיד קודם ששקטו המים, בכל האופנים הללו וכיו"ב המקוה זוחלת ופסולה לחידושו של הקונט' בדעת הדבר"ח, אתמהה!!

פסול זחילה הנכנסת הוא חידוש גדול שחידש הדבר"ח ובית מדרשו העומדים בשיטתו, והגישה תמיד ביחס לחידושים להשתדל לצמצם כדי שיהיו יותר מובנים ומתקבלים, ולא להרחיבם שיראו כמוזרים שאינם מתקבלים על הדעת, ההסבר הפשוט בזחילה הנכנסת הוא שמי המקוה מחוברים עי"ז למים הזוחלים שמחוץ למקוה דחשיבי כחד והרי המקוה זוחלת בחלקה, או שכניסת המים ממצב שאינו אשבורן לתוך האשבורן, גם זה סתירה לשם אשבורן, ולשני הביאורים הללו אין צד להחשיב כזחילה את תנועת

המים ממקום למקום בתוך אשבורן. כל הדמיון לזחילה הנכנסת והנסיון להמציא פסול זוחלים בתוך אשבורן, הם דברים המביאים לידי גיחוך, וכל מבקש אמת אינו מסוגל לשכנע את עצמו לדברים מופרכים ומוזרים כ"כ, ושום דיוק או דקדוק לא יוביל למסקנה מוזרה כזו, ואולי כוונת הקונט' היתה רק למילתא דבדיחותא להרבות שמחה.

כידוע במקוה דקרית צאנז - נתניה יש השקה סגורה [שלא יתחלפו בה המים לצאת את דעת הראב"ד דנת"ס ונט"ס], ואחר מילוי המים פותחים אותה להשקה לרגע אחד. והרי פשוט שכמה שישתדלו למלאות את הבור טבילה באותו גובה של האוצר, לא יתכן שיהיו ממש שוים בגבהם, וא"כ באותו רגע שההשקה פתוחה יש זרימת מים מהגבוה לנמוך יותר, דהיינו או מהאוצר למקוה או להיפך, [אמנם לא חששו לזה מצד התחלפות המים באוצר דהוי רק מים מועטים מאוד, אבל אכתי הרי] נמצא שבשעת ההשקה המים לא שוקטים ונחים במקומם אלא זוחלים ממקום למקום, וא"כ לקונט' ההשקה פסולה שהמקוואות זוחלים בשעת ההשקה. בשלמא אליבא דאמת שאין פסול זחילה ממקום למקום בתוך אשבורן שפיר אין בזה חסרון, דכיון ששני הבורות מחוברים בשפופרת הנאד חשיבי כחד מקוה וכאשבורן אחד ואין חסרון בתנועת המים ממקום למקום באשבורן, אבל לקונט' שגם זה חשיב זחילה, הרי שרבן דקרו שחסידי צאנז לא חששו לדעת הדברי חיים שהמקוה זוחלת בשעת ההשקה וההשקה פסולה.

- במכתב שפרסם בעל הקונט' בתמוז תשפ"א הוסיף, שכיון שמה שמוחדר למים הוא חמצן שהוא אחד ממרכיבי המים, חשיב כאילו מים נכנסים למקוה והרי זו זחילה הנכנסת כפשוטה. הדברים מביאים לידי גיחוך, היות שבמצב זה שאינו מורכב עם מימן, החומר הוא חמצן ולא מים, גם במראה וגם בצורה, פשוט שאינו מים לשום דין מדיני התורה, וזה שהוא אחד מהמרכיבים הכימיים של המים הוא חסר משמעות דינית [דבריו אלו סותרים את דברי עצמו שנביא להלן, שלדעתו אפילו שינוי כימי שאינו ניכר מפקיע שם מים].

שינוי כימי במי המקוה

בקונט' אות ל"ז כתב פקפוק נוסף שמא ע"י חימצון המים משתנה הרכב המים, ולא בירר את כוונתו, ובמכתב הנ"ל ניסה לבסס את החשש ע"י שימוש במילים מפוצצות שנועדו להוסיף תפאורה והפחדה לחשש הנבוב חסר התוכן, - וכתב שם שלפתע התברר שמה שמחדירים למים אינו "אויר בעלמא" אלא "חמצן מיוחד הנקרא O_1" (כאילו שעד עכשיו לא ידענו שמדובר בחמצן), שהמכשיר מצליח לבודד ע"י "פטנט מיוחד וסודי", וש"חיפש הרבה למצוא אנשי מדע לעמוד על סוד הענין", "וכפי הנראה זהו תת מדע חדש בהנדסת המים" וכו'. ובאות ג' הוסיף תיאור מרתק - מדומיין איך שהחמצן המוחדר למים מושך החוצה את המימן שבמים ונעשה נוזל חדש הנקרא H_2O_2 שאינו בכלל מים אלא סוג נוזל שמשמיד חיידקים ומפרק שומנים, ובגמר פעולת החימצון למרבה הפלא הוא חוזר מעצמו להיות מים רגילים כלומר H_2O_1.

אף שאין דרכי להתפלסף בנושאים כאלו, מ"מ היות שאנשים נוטים להתפעל מ"נושאים מדעיים" שאין לרוב הרבנים ידע בהם וקל להטעות ולהפחיד את מי שאינו מתמצא בדברים, בפרט כשנכתבים בלשון מרשימה, לכן אני נאלץ להפריך את מצג השווא ולגלות את האמת הפשוטה שעומדת מאחורי "הפטנט המיוחד והסודי שהוא כנראה תת מדע חדש בהנדסת המים, שהרבה אנשי מדע שדיבר עמם לא עמדו על סוד הענין", כפי שהוסבר לי. אז להוי ידוע שחמצן זה הוא אחד ממרכיבי המים הטבעיים, שהמים מורכבים באופן טבעי משני מולקולות מימן שהקוד הכימי שלו הוא H_2 ועוד מולקולה אחת של חמצן שזה נקרא O_1 (במכתב הנ"ל הפגין את חוסר ידיעותיו בהרכב המים שבאות ב' כתב שמורכבים משני מולקולות חמצן ומולקולה אחת של מימן, ובאות ג' כתב הפוך), רק שמים מכונסים העומדים במקום מצטרפים למולקולת המים אטומים של חומרים נוספים ולכן המים באגמים "מתיישנים" ורוב סוגי הדגים לא יכולים לחיות בהם, ואילו מים זורמים כנהרות, אמנם גם אליהם מתוספים במשך הזמן אטומים של חומרים נוספים, אך מחמת תנועתם וזרימתם הם קולטים חמצן חדש (O_2) מהאויר ומהצמחים הגדלים בהם (תהליך הנקרא פוטוסינטזה) שדוחים את החומרים האחרים, ולכן הם נשארים טריים, והרבה סוגי דגים יכולים לחיות בהם, ולכן באקווריום של דגים שהמים מכונסים ועומדים ולא מתווסף להם חמצן באופן טבעי, כדי שהמים ישארו טריים שהדגים יוכלו לחיות בהם מכניסים מכשיר שמחדיר אויר [שמכיל גם חמצן (O_2)] לתוך המים, וזהו "הפטנט המיוחד והסודי" של המכשיר לחימצון מי המקוה שאנשי המדע שבעל הקונט' מצא "לא עמדו על סוד הענין" (כנראה שהמדענים שמצא מתמצאים אולי באנרגיה אטומית או בהנדסת הצמחים ולא במדעי המים), "ותת מדע חדש זה בהנדסת המים" הוא מציאות ידועה ומוכרת מימות עולם

אמנם עדיין יש מקום להרחקה יתירה וזהירות מופלגת שהאבן לא תהא קבועה ומחוברת למבנה המקוה במים אלא רק תלויה במים [וכן המציאות במקוה שעליו יצא הקצף], ועדיף טפי שיכניסו אותה בכל יום רק לעת הצורך, ויוציאו אותה למשך כמה שעות ביום, ובפרט

[בנספח שבסוף דברינו הרחבתי בצורה יותר מדויקת בביאור התהליך הכימי שקורה למי המקוה ע"י חימצון המים, והרוצה להכנס לנושא יקחנו משם].

אמנם כל זה אינו נ"מ לדינא, שגם אילו באמת היה מתחולל שינוי כימי בהרכב המים ע"י הוספת החמצן, המקום לדון בכשרותם הוא שמא נעשו פנים חדשות שאינם מים, על דרך מש"כ החזו"א ביו"ד סי' י"ד סק"ז וע"ש בסופו, אך הא דחשיב בכה"ג כפנים חדשות הוא רק כשבעקבות השינוי הכימי, החומר היה משתנה לעיני בשר ונראה כמציאות אחרת, כמו דם שנהפך למוס"ק, או בשר נבילה שנהפך לדבש, שבזה כתב ר"י דחשיב פנים חדשות, ומזה בנה החזו"א את הגדרתו ששינוי כימי של החומר נחשב כפנים חדשות, א"כ אין זה אלא בשינוי כימי כיו"ב שיוצר שינוי מהותי גם בצורת ומראה החומר ולא כל שינוי כימי שהוא. [כמדומני שאם נדקדק היטב נמצא הרבה איסורים שעוברים במשך הזמן מסיבות שונות שינויים כימיים שאינם מהותיים בצורתם ומראיתם, ומסתמא כו"ע יודו שנשארו באיסורם. עיין היטב בשו"ת הריב"ש סי' רנ"ה, ולכאורה במעשה דידיה היין נסך עבר שינוי כימי מסויים, ואפ"ה ס"ל לריב"ש שנשאר באיסורו. ועוד, שהרי נפסק ברמב"ם פ"ט ממאכא"ס ה"א ובחינוך מצוה קי"ג שבשר בחלב שנשרף אפרו אסור, ואע"פ שבשריפתו מתבצע שינוי כימי, לא מקרי פנים חדשות (וע"ע בפמ"ג בפתיחה לבב"ח ד"ה הנאה וכו', וביד אברהם יו"ד סי' פ"ז ס"ו ברמ"א). וע"ע שו"ת חכ"צ סי' כ' שאסר מדאורייתא להשתמש בפסח ביי"ש שנעשה מחמץ אע"ג שהחמץ עבר שינוי כימי, וע"ע בענין זה בשו"ת פנ"י ח"ב ס"ט, ושו"ת נו"ב מהדות"נ סי' ס"ד, ושו"ת חלקת יואב יו"ד סי' ט"ו, ועי' בשע"ת או"ח תמ"ב סק"ג, ובכל האחרונים שהובאו בדבריו.] בר מן דין כתב בשו"ת מנחת יצחק ח"א סי' נ"ב שיסוד זה שדבר שעבר שינויים כימיים חשיב פנים חדשות, לא נתקבל אצל כמה מגדולי ההוראה, וציין למש"כ הדרכ"ת סי' ק"ג סק"ע בשם הגרש"ס, והכריע כן לדינא [אך יתכן שזהו רק לחומרא].

א"כ עכ"פ בנידון דידן שאינו נראה בעיני בשר כמציאות אחרת בודאי לא חשיב כפנים חדשות דמעיקרא מים והשתא מים ומעולם לא היה שלב שהיה נראה כמציאות אחרת, ולא נשתנה דינם ממים לכל דבר. בפרט למשנ"ת שכל מה שנעשה ע"י החימצון הוא שמחזירים את המים לקדמותם ע"י שדוחים מהם את החומרים שהתווספו להם מחמת יושנן, ומחזירים את המים לקדמותם כמים טריים רגילים, זה בודאי לא פנים חדשות אלא החזרת עטרה ליושנה. ממילא פשוט שגם אין לדון בכה"ג משום הוייה בידי אדם שאינו אלא כשמהווה את המקוה, וכאן המקוה כדקאי קאי. ויעויין בחזו"א מקואות תניינא סי' ח' סק"ג וסי' ט' סקי"ב דלא בעינן הויה ע"י טהרה אלא בהגעת מים מ"ס לבור שזהו הויות המקוה, אבל שאר ענייני הכשר לא, עכ"ל.

לפ"ז נדחה גם החשש המוזר שכתב בעל הקונט' במכתבו הנ"ל אות ד', לחוש שמי המקוה לאחר החימצון חשיבי כזיעת הבתים שדינם כמי פירות ולא כמים, דלפמשנ"ת שהמים לא נשתנו באופן מהותי ואין שלב שאבד מהם שם מים, בין אם עברו שינוי כימי ובין אם לא, הרי שהיו ונשארו מים לכל דבר. הדמיון לזיעת הבתים דתנן במכשירין פ"ב מ"א שאינו מים להכשר זרעים הוא כנראה פליטת קולמוס וטעות סופר, שהרי הא דלא חשיב מים הוא משום שדרך הבתים להזיע אפילו שאין בהם מים כמש"כ שם הר"מ, וא"כ אינם אלא הלחות של האויר [כידוע] ולא מים, משא"כ בניד"ד שהיו ונשארו מים. ואדרבה, אם נדמה שֵם מים למקוה לשֵם מים להכשר ולטומאה, יש ללמוד מדתנן שם מ"ב שזיעת המרחץ חשיב מים לטומאה ולהכשר, שאע"פ שמי המרחץ התאיידו ונעלמו באויר, כשחזרו להיות מים ע"י שהזיע המרחץ, חזר דינם להיות מים כדמעיקרא. הרי שלמרות שהיה שלב שלא היו מים, דפשוט שאויר המרחץ אינו לא מטמא ולא מכשיר את הזרעים למרות שכולו מלא במי המרחץ ספוגים בו, דכל שהמים ספוגים באויר ונראים כאויר אין עליהם תורת מים, אעפ"כ כשחזרו להיות מים חזר דינם להיות מים כדמעיקרא. הא קמן שלמרות שמבחינה כימית יש באויר המרחץ טיפות מים זעירות בהגדרתם הכימית כ-H_2O_1, כיון שלעיני בשר נראה כאויר ולא כמים לא חשיב מים כמשנ"ת לעיל דאזלינן בתר מראיתם וצורתם לעיני בשר, ואין הכימיה קובעת את ההלכה, ומאידך חזינן שאע"פ שפקע דינם מלהיות מים, כשחזרו להראות כמים חזר דינם לדמעיקרא ולא אמרינן שהם מציאות חדשה שנבראה מהאויר שאינה מים.

בזמן שטובלים, שבאופנים אלו יותר פשוט שהאבן אינה חולקת מקום לעצמה ואינה אלא ככלי המונח או התלוי במקוה, ואמנם אילו היה איזשהו חשש מדינא כשהאבן במקוה, יש לחוש לתקלה ולא לסמוך על הבלנים שיזכרו כל פעם להוציא את האבן לפני שיטבלו, כנ"ל באות א', אבל בניד"ד שאין פקפוק בדבר גם כשהאבן במקוה, אלא רק הרחקה יתירה וזהירות מופלגת ביותר, ונזהרים גם להוציא את האבן לפני הטבילה, בזה אין מקום לחוש לתקלה[6].

---

[6] בקונט' בהערה 2 כתב שיש פיתוי לבלנים להפעיל את מכשיר החימצון בשעת טבילת הנשים, שכן בעת החדרת החימצון והבעבוע מיפלס המים עולה, וכשהלכלוך והשומנים צפים לגובה המים נוצר פס צהבהב של לכלוך שומני בקירות המקוה סביב סביב לכל גובה המים, המצריך ניקוי עם מברשת מיוחדת וחומרים מידי יום [מים שובין], ועדיין ניכר הליכלוך, וכאשר המכשיר שובת, מיפלס המים נמוך יותר, ואז מודגש הקו השומני הפוגם באסתתיקה של המקוה, ומעורר שאלות אצל המשתמשים, לכן הפיתוי גדול להפעיל את המכשיר גם בשעות הטבילה כדי לטשטש את קו הליכלוך, עכ"ל.

בדקתי מקוה שמימיו מטוהרים ע"י מכשיר זה, ראיתי את המקוה בין בשעת פעולת החימצון ובין לאחר שהפסיק לפעול, ואין על הקיר שום פס שומני, וגם לא ראיתי שום הבדל בגובה המים בין בשעת הפעלת החימצון לבין כששבת מפעולה, ובאמת שגם בהגיון, כיון שכמות החמצן הנמצאת במים מהרגע שמוזרמת מהאבן למים עד שמתנדפת, היא מועטת מאוד, רחוק מאוד שישפיע באופן ניכר על גובה פנים המים, וחוששני שכותב הקונט' לא ראה בעיניו את המקוה שבו מופעל המכשיר רק שמע ושיער מדעתו, וכדמשמע מהכותרת שבראש הקונט' שנכתב "לאחר סיור במפעל", הרי שראה את המכשיר במפעל ולא בפעולה במקוה [אולי היה סבור שמקוה שפועל בו מכשיר דומה לבקבוק מים שמוגז בסודה, שפני המים עולים בשעת ההגזה, אך במציאות אינו דומה כלל, ששם כמות הגז יחסית למים גבוהה לאין ערוך מכמות החמצן יחסית למי המקוה, ועוד ששם הבקבוק המוגז אטום והגז כמעט שאינו מתנדף, ואינו דומה לניד"ד שמי המקוה פתוחים והחמצן פורח מהם מיד.

שאלתי בלן שמשתמש במכשיר המדובר לניקוי מי המקוה, אם ידוע לו על תופעה שנוצר פס שומן על קיר המקוה מעל פני המים, והשיב שכפי הידוע לו תופעה זו לא קיימת כלל, אך כשהאבן המחדירה חמצן למים צמודה ממש לקיר המקוה, החמצן "אוכל" את הקרמיקה ופוגע בברק של הקרמיקה בצמוד לאבן (ולא סביב כל המקוה), ולכן מקפידים להרחיק את האבן כ-15 ס"מ מהקיר כדי שהחמצן לא יפגע בקרמיקה. ואולי כותב הקונט' ראה באיזה מקום את הפגיעה בברק הקרמיקה ופירש שזה פס שומני, והניח שכנראה שמקיף את כל סביבות המקוה, וכנראה שהוא מעל פני המים במצבם הטבעי וכו' וכו' וכו', וכאמור הכל עורבא פרח].

חשש הוויה בטומאה

- בקונט' בענף א' האריך לייסד, שכיון שבסוף הצינור המכניס את החמצן, בסמוך לאבן, יש שסתום אל-חוזר, הרי ששסתום זה חשיב כלי וא"כ פוסל את המקוה משום דהוי הוויתו בטומאה, משני טעמים, ראשית כיון ששסתום זה הוא המעמיד של המים במקוה, שללא החלק של סגירת האל-חזור, עלולים המים במצבים מסוימים לחזור ולצאת החוצה ע"פ חוק כלים שלובים, א"כ הוי ממש כמו פקק העשוי מדבר המקב"ט שהחמירו בזה מאוד כל הפוסקים, עכ"ל.

בנוסף לכך כתב שם אות ד' ואילך שכיון שהשסתום הוא מעט מעל לאבן העומדת על קרקעית המקוה, למטה ממ' סאה, הרי שהמקוה נפסל משום שהמקוה נתמלא ע"ג כלים, דחשיב הוויתו בטומאה, שהרי כשמי המקוה מגיעים לגובה השסתום הרי הם עוברים עליו נמצא שהמקוה נתמלא ע"ג כלי המקב"ט, את"ד.

כל הנידון סביב שסתום אל-חזור הוא אילו היה קיים במכשיר, אמנם כאמור לעיל כדי לבדוק את פרטי המציאות של המכשיר ופעולתו הייתי במקוה שעליו יצא הקצף, שמטהרים בו את המים באמצעות

המכשיר, ולאחר בדיקה מדוקדקת התברר שאין בצינור החמצן שבמקוה שום שסתום אל-חזור, לא היה ולא נברא! אלא הצינורית מתחברת ישירות לאבן ללא שום שסתום. כנראה שמחבר הקונט' ראה שסתום במהדורה ישנה של המכשיר [בתמונה ישנה של המכשיר במפעל (לא במקוה), מלפני יותר משנה, ראיתי בסוף הצינור דבר שיכול להיות שסתום אל-חזור, ואולי בעל הקונט' ראה את הגירסא הזו], עכ"פ במקוה שעליו יצא קצפו של בעל הקונט' אין שסתום אל-חזור כלל וכלל.

- בעיקר הנידון אם אילו היה בצינור שסתום אל-חזור, ואילו שסתום אל-חזור היה כלי, אם יש במקוה פסול הוויה בטומאה, מש"כ שהשסתום מעמיד את המים במקוה, שללא החלק של סגירת האל-חזור, עלולים המים במצבים מסוימים לחזור ולצאת החוצה ע"פ חוק כלים שלובים וכו', עכ"ל, כונת הכותב ע"י אפקט של משאבת וואקום, אך דבריו אלו חסרי שחר ומנותקים מהמציאות, שהרי לצורך הוואקום המים צריכים למלאות את כל צינור החמצן עד לראשו ולרדת בצידו השני, וכיון שצינור החמצן עולה לגובה רב מעל פני המים, הרי שגם ללא שסתום לעולם לא יצאו המים מהמקוה דרך הצינור, שהרי מכח חוק כלים שלובים המים בצינור יהיו באותו גובה כמו המים במקוה, ולא יגיעו לראש הצינור שגבוה מאוד ממי המקוה, וגם אם תטבול אשה במרץ רב ותיצור גלים גדולים, המים לא יצליחו לזנק דרך הצינור עד לראשו ולרדת לצידו השני [לפני שהמים יזנקו לראש הצינור, הם יגלשו חוץ למקוה בראש המדרגות ששם היציאה נמוכה בהרבה]. ואם מישהו מסתפק בדבר, הרי הוא מוכח מסוג המכשיר שראיתי שאין לו שסתום אל-חזור ולא קרה שמקוה התרוקנה פתאום כתוצאה מהמכשיר [במשאבת וואקום כדי לגרום לשאיבת המים צריך למלאות את הצינור במים מבחוץ, ובמקרים שהמשאבה התחילה לשאוב בזמן שטבלו, כנראה שהברז שמכניס מים למשאבה היה קצת פתוח והצינור התמלא לאט לאט עד שנתמלא לגמרי והתחיל לשאוב].

- ביחס לנידון של מילוי ע"ג כלים, המים הנכנסים לא נשפכים על השסתום בדרך זרימתם למקוה, אלא הם נשפכים ישירות על קרקע המקוה, רק כשמפלס המים עולה עד מעל לשסתום הם צפים גם עליו ומכסים אותו, וזה לא מקרי מילוי ע"ג כלים כמשנ"ת בהרחבה בחזו"א מקואות ליקוטים סי' ז' סק"ד. וגם את"ל שגם זה מקרי מילוי ע"ג כלים, אין זה אלא מעט מים שצפים עליו. ובפרט במקוה בו ראיתי את פעולת המכשיר, האבן שממנה יוצא החמצן אינה מונחת על קרקע המקוה אלא תלויה בעומק המים בערך בשליש התחתון ויש תחתיה יותר ממ' סאה, נמצא שגם אילו המכשיר היה במים בשעת המילוי, קודם שהמים יגיעו לגובה המכשיר כבר יש במקוה מ"ס, אמנם לא בדקתי את הפרט הזה בכל הבורות [כל זה אילו היה בצינור שסתום אל-חזור, אך כאמור במקוה המדובר להד"ם].

בעיקר דינו של השסתום [וחריצי ההברגה], כל מש"כ בקונט' לבאר שחשיב כלי ומקבל טומאה הם דברים זרים, הרי האל-חזור מונע כניסת מים מלמטה לכיוון מעלה אל הצינור, וזה ככלי הפוך שאינו מקבל אלא רק מעכב את המים, ואילו מכיוון מעלה למטה אינו מקבל שהרי מכיוון זה יש אפשרות יציאה [כמו שהחמצן באמת יוצא כך], וגם אינו עשוי לקבלה שהרי אין שום ענין שמים וכיו"ב יתעכבו בפנים הצינור לפנים מהאל-חזור, וזה עדיף ממש"כ החזו"א בסי' קכ"ו סק"ב וק"ו משם. ומה שהמציא שהעשוי לקבל אויר חשיב כלי, וכל הראיות שהביא לכך הם דברים בטלים. במכתב שפרסם בעל הקונט' בתמוז תשפ"א הוסיף בשם ת"ח המתעסק במקואות שהאבן היא ספוגית ומקבלת מים, ממילא חשיב כלי המקב"ט, אמנם בדקתי את המציאות וראיתי שמיד שמוציאים את האבן מהמים כל המים נוזלין ממנה ואינה אוחזת מים כלל, רק שכמובן האבן לא יוצאת יבשה מהמים אלא נשארת רטובה מבית ומחוץ כדרך המים שנדבקים קצת לכל חפץ, והרי היא ככל פשוטי כלי עץ שגם הם יוצאים מהמים רטובים ונוטלים עמם מעט מים, ולא חשיבי מקבלים כיון שאין אחיזת המים מכח הכלי אלא מטבע המים להדבק לכל דבר. שוחחתי עם הת"ח שהובא במכתב הנ"ל וגם הוא הסכים דכה"ג לא חשיב קבלת מים.

מלבד כל הנ"ל, כיון שצינור החמצן עובר דרך הקיר ומחובר אליו, הרי שצינור, השסתום והאבן עשויין לשמש עם הקרקע דלא מקרי כלי מעיקר הדין ועכ"פ הוא כשר למנוע זחילה ולא חשיב מעמיד והויה בטומאה כמש"כ בפת"ש סי' ר"א סקל"ה בשם הנו"ב, וכן אינו פוסל משום מילוי ע"ג כלי כמש"כ החזו"א במקואות ליקוטים סי' ז' סק"ב וסק"ד. [כל זה אילו האבן היתה מקבלת מים ואילו היה בצינור שסתום אל-חזור, אך כאמור במקוה המדוברת להד"ם].

מש"כ שהצינור עם השסתום לא מקרי כלי המקב"ט כיון שתשמישו עם הקרקע, אינו סתירה למש"כ בפנים אות ט"ז, דמש"כ כאן הוא שההגדרה הדינית הוא דמשמש עם הקרקע שאין לו תורת כלי, ולכן לא שייך בו פסול מעמיד במקב"ט או ממלא ע"ג כלים, ומ"מ כיון שהצינור והאבן שתוך המים אינם קבועים במים

המכשיר לאיסוף הלכלוך

כ) אכתי יש לדון על השלב השני של נקיון המים, שע"י החימצון הלכלוך והשומנים צפים על פני המים, ויש מכשיר נוסף שמסנן את המים ומפריד מהם את הלכלוך. צורת המכשיר הוא צינור ישר רחב שעומד זקוף במים ומחובר לארבעה מצופים שמחזיקים אותו שראשו מעט מתחת לפני המים, ובאמצע אורך הצינור, צמוד לאחד הצדדים יש פרופלור שדוחף את המים כלפי מטה ועי"ז מושך את המים עם הלכלוך שעל פני המקוה אל תוך הצינור, וסמוך לראש הצינור יש מסננת, או מעין ספוגית אווירית, או מעין אקורדיון כמו שיש בשואב אבק, והמים המלוכלכים שעוברים דרכו מסתננים על ידו באופן שהלכלוך נשאר במסננת והמים הנקיים חוזרים למקוה. כיון שהצינור רחב והפרופלור די צמוד לאחד מדפנות הצינור, נשאר בין הפרופלור לדופן הצינור המרוחקת כשפוה"נ.

נראה דכיון שהצינור פתוח למי המקוה ומחובר בשפוה"נ ומעל לשפתי הצינור יש מים כקליפת השום, הרי המים שבחללו הם חלק מהמקוה, ואין כאן לא חשש זחילה חוץ למקוה ולא חשש שאיבה. ואינו דומה לפילטר שנאסר ע"י גדולי הפוסקים, שעיקר ההתנגדות לפילטר הוא מחשש זחילה מחמת היותו קבוע במקוה והוא כלי חשוב לעצמו שפועל ומתקן את המים, לכן חולק מקום לעצמו וחשיב כמקום נפרד מהמקוה, ולכן מעבר המים מהמקוה אל הפילטר גם בשעה שאינו בפעולה, נחשב זחילה לחוץ למקוה. אבל מכשיר זה הוא מכשיר ידני שמכניסים למקוה מידי יום רק בזמן הנצרך לאיסוף הלכלוך, ולאחר מכן מוציאים אותו מהמקוה, וכיון שהוא במים רק באופן עראי ופתוח להם לגמרי בכשפה"נ, אין מקום להחשיבו כמקום לעצמו. בפרט שהמכשיר נמצא במים רק שלא בשעת הטבילה, ואין חשש שימצא במים בזמן שטובלות כיון שפעולתו היא כשפני המים נראים מלוכלכים שבמצב זה לא מטבילים אשה, ואין לחוש שישאירו אותו במים גם לאחר גמר הניקוי בשעה שטובלות, כיון שמראה המכשיר מאוד לא ידידותי, אלא מגושם ודוחה [קצת מפלצתי] ולא מסתבר שאשה תסכים לטבול בזמן שהמכשיר במים. גם אם מאיזה סיבה ישכחו להוציאו מראש, אין סיבה שלא להוציאו מהמים על פי בקשת הטובלת כיון שאינו נצרך בשעת הטבילה והוא קל להוצאה והכנסה.

גם מה שיש שחששו בפילטר לחשש שאובין דנת"ס ונט"ס, לא שייך במכשיר זה שכאמור הוא צינור ישר שפתוח למקוה והמים שבו מחוברים למקוה בשפוה"נ, וכל שמחוברים למקוה

שמוציאים ומכניסים אותם מידי יום, אינו חולק את מקומו מהמקוה ככל כלי המונח במקוה באופן עראי, וזה שאין לו דין כלי לקב"ט אינו סיבה שיחלוק את מקומו כשמקומו עראי.

בצינור ההורקה הנמצא ברוב המקואות יש מקום לדון ששסתום אל-חזור שבראשו חשיב כלי, כיוון המעבר הפוך, מלמטה למעלה יש מעבר, ואילו מלמעלה למטה לא, הרי שהשסתום מקבל מה שנמצא מעל למחסום האל-חזור ומעוניין בקבלה זה שלא יחזרו המים שאובים למקווה קודם המילוי, ולכן בזה יש לדון אם חשיב כלי, אלא שגם זה תשמישו עם הקרקע.

אינם שאובים. גם הסוג שיש מעין ספוגית על פיו [לקליטת הלכלוך], הרי הספוגית מתחת לפני המים ותנן במקואות פ"ז מ"ו ובשו"ע סי' ר"א סע' ס"ג-ס"ד שהטביל בה את הסגוס וכל בגד עב שהמים נבלעים בו, כל שמקצתו נוגע במים לא חשיב שאוב והמים שבו מצטרפים למ"ס[7].

מסקנה דמילתא

הרי נתבאר, שמלבד ההימנעות מלהכניס במקוה כל דבר חדש, מעיקרא דדינא לפי קטנות דעתי ומיעוט ערכי אין כל חשש הלכתי בניקוי מי המקוה במכשיר מקוה-ריין / טק.

---

[7] בקונט' הנ"ל אות מ' התאמץ טובא בכל טצדקי לדמות את מכשיר האיסוף, לפילטר שנאסר, והעלה חרס, דכאמור לא קרב זה אל זה.

נספח

כשנפגשתי עם בעל הקונט' [ושותפו] חזר וטען שמחמת החדרת החמצן למים פוקע מהם שם מים ואין כאן מקוה מים כלל אלא מי פירות בלבד, כמש"כ במכתב הנ"ל, ולבסס את טענתו הציג פרוספקט פרסום של חברת מקוה-ריין (פול פיוריטי) שם כתוב שהמכשיר "מייצר רדיקלים של חמצן, אשר יוצרות מספר רב של רדיקלים שונים בתגובות מעבר הנמשכות ננו שניות או פחות מכך וכו', מרבית הרדיקלים הנוצרים הם הידרוקסיל לא מיונן (OH) וכן יון סופר אוקסיד ועוד. כלומר שבהחדרת החמצן (O_1) למי המקוה נוצרים רדקלים של הידרוקסיל כשלב מעבר שנמשך ננו שניות (מליארדיות השניה) או פחות, ומצב זה מסייע לחיטוי המים מהשומנים והלכלוך שבהם, ומיד מתפרק החמצן ומתנדף מהמים. הנ"ל צירף תרגום-ביאור לתיבת הירוקסיל, שהוא חומר המורכב מאטום אחד מימן (H_1) המורכבת עם אטום אחד חמצן (O_1), שיחד נעשו הידרקסיל (OH).

כדי שתהליך זה יהווה בעיה, פירש בעל הקונט' את התהליך כדלהלן, שהמים הרי מורכבים משני אטומי מימן ואחד חמצן (H_2O_1), והחמצן המוחדר למים (O_1) גונב מהמים אטום מימן אחד ומתחבר אליה ונעשה OH דהיינו הידרוקסיל [לפ"ז ממילא גם המים מהם ניטל המימן נעשות (H_1O_1) בדומה להידרוקסיל] ומיד אח"כ החמצן הגנב מחזיר את המימן הגזול למה שהיה מעיקרא מים ונהפכו ל-H_1O_1, וכיון שהוחזר להם אטום המימן, חזרו להיות מים (H_2O). לאור כל זה נמצא שבמשך שעות פעילות המכשיר יש לחוש, שמרוב המים פקע שם מים ושוב חזרו להיות מים ע"י תגובה כימית, וכיון שמים אלו אין מקורם לא מהגשם שירדו מהעננים ולא ממי מעיין, אלא הם מים חדשים שנוצרו בתגובה כימית, אין דינם כמים אלא כמי פירות שאינם כשרים למקוה.

כראיה לזה שמים שנשתנה בהם ההרכב הכימי אין להם תורת מים למקוה, הביא הנ"ל מש"כ החזו"א במקואות ליקוטים סי' ג' סק"ה שביאר שם את החסרונות שיש בהשקה, ואחד מהם שכיון שהמים שבאוצר ההשקה לא מתחלפים כ"כ במשך הזמן הם מזדהמים וריחם רע, ולהעביר הריח וכו' הבלן מכניס לאוצר נפט או מי חמצן, ובמשך הזמן מתחלפים המים ורוב אוצר ההשקה נהיה נפט שכמובן אינו כשר למקוה, את"ד, ופירש הנ"ל שמזה שהזכיר החזו"א בתחילה מי חמצן, משמע שגם אילו רוב האוצר היה נהפך למי חמצן היה נפסל, שאין לו תורת מים, ולפ"ז הסיק דה"ה שלהידרקסיל אין תורת מים, את"ד.

למרות הזהירות בכבודו של כל אדם והמאמץ לנצור את העט מלהגיב בחריפות גם כשבאנו להגיב על דברי הבאי המקוממים כל מבין, מ"מ היות שהנ"ל חרג מהנידון ההלכתי והעביר את הנידון לכימיית המים, וזה כדי שהרבנים וחכמי התורה שאינם בקיאים בכימיה, לא יוכלו לסתור את דבריו, בפרט כשנאמרים בבטחון עצמי וכאילו בידענות [בבחינת הרוצה וכו' ירחיק עדותו], לכן, לאחר שבירורתי את הדברים היטב אצל אדם יר"ש המתמחה בכימיית המים, אני

נאלץ לקבוע שתאוריה פנטסטית - מדומיינת זו מעידה עד כמה בעל התאוריה מנותק לחלוטין הן מההבנה בכימיה בכלל, ובכימיית המים בפרט, וביותר מנותק מההבנה של הגישה ההלכתית לתהליכים כימיים אלו וכיו"ב, ואשתדל לבאר את הדברים בקצרה.

הן אמת שהשם הכימי של מים זה H_2O, אבל זה קיים במציאות רק במים מזוקקים שנמצאים בכלי אטום, אבל ברגע שמי הגשם יוצאים מהענן, וכ"ש מי מעינות ובארות הנובעים מבין הסלעים, מסתפח אל מולקלת המים המוני אטומים נוספים ממה שיש באויר [חנקן, פחמן וחמצן וכו'] ובאדמה ובסלעים [וכן במים מזוקקים, מיד לאחר פתיחת הבקבוק וחשיפת המים לאויר, מתחברים אל האטומים הבסיסיים של המים (H_2O) אטומים רבים [נוספים], כך שמעולם לא טבל אדם במי מקוה שההרכב הכימי שלהם הוא H_2O בלבד, דתמיד מצורף אליהם אטומים נוספים כנ"ל, ואם מים שבהרכבם הכימי יש אטומים נוספים מלבד H_2O, פסולים לטבילה, הרי שאין ומעולם לא היה מקוה כשר.

אלא האמת הפשוטה שדיני התורה לא נמסרו לחכמי הכימיה, וכל זמן שבעיני בשר אין שינוי מהותי בחומר הניכר במוחש ובמראה כחומר אחר, לא נשתנה דינו. וגם אם ניכר במים איזשהו שינוי, כגון מי הגשם שמשתנה טעמם מחמת החומרים שהצטרפו למולקולת המים, ומי מעיין שנשתנה טעמם מחמת אטומי חומרי האבן וכו' שהצטרפו למולקולת המים, וכן מי מקוה שגוונם וטעמם נשתנה מעט מחמת השומנים והלכלוך של הטובלים בו, שאטומי השומן וכו' הצטרפו למולקולת המים, אכתי כיון שבעיני בנ"א עדיין נראים ומוגדרים כמים למרות השינוי, לא נשתנה דינם.

וזה בדיוק מה שקורה למי המקוה בעת החדרת החמצן ע"י המקוה-ריין, שהחמצן המוחדר למים (O_1) אינו מפרק ומפריד את המימן ממולקולת המים כדי להתחבר אליו, אלא הוא מצטרף אל אטום מימן אחד שבמולקולת המים [מבלי להפרידו, אלא] בעודו מחובר ומרכיב את המים כדמעיקרא, ככל יתר אטומי השומנים והגזים האחרים (חנקן ופחמן) שהצטרפו להרכב הבסיסי של המים (H_2O), רק שהתחברות זו של החמצן (O_1) גורמת לחמצן זה להיות הידרוקסיל, שזה גורם לשאר אטומי השומן וכו' שהצטרפו למולקולת המים להתפרק מהמים ולהצטרף ל-O_1 שגם הוא מתפרק מיד מאטומי המים ועולה וצף על פני המים. נמצא שהמרכיב הכימי הבסיסי של המים H_2O מעולם לא התפרק, רק שהצטרפו אליו תוספות, וע"י החמצן המוחדר [חלקם] התפרקו ממנו והמים חזרו להיות מים נקיים כמעט ללא תוספות, ופשוט שדינם כמים לכל דבר דלא גרע מכל מים שבעולם.

ועוד, כיון שכל התהליך הנזכר, דהיינו חיבור החמצן O_1 למים, פירוק האטמים הזרים מהמים והתחברותם לחמצן זה, ופירוקו גם הוא מהמים, כל זה הוא תהליך כימי המתרחש בתוך כמה מיליארדיות השניה (ננו שניות) או פחות, והוא תהליך שלא רק שאינו נצפה בעיני בשר אלא גם לא ניתן לצפייה בשם מיקרוסקופ וכד' או כל מכשיר או מצלמה משוכללת ומהירה

ככל שתהא, אלא הוא רק תיאוריה כימית שמסבירה למה כשמחדירים O_1 למים, השומנים והלכלוך צפים על פני המים והמים חוזרים לנקיונם וטריותם, שלפי ההבנה הכימית נוקטים שמה שקורה זה התהליך הנ"ל, מסתבר שע"פ דין תהליך זה הוא כמאן דליתא וגם אילו היה מתרחש בו שינוי בעצם ההרכב הכימי הבסיסי של המים לננו שניות, וחזרתם מיד לקדמותם, היה דינם נשאר להיות מים לכל דבר.

ועוד, עיקר הדבר שהמציא בעל הקונט' שמים שפקע מהם ההרכב הכימי, ושוב חזרו להיות מים, שדינם כמי פירות וכדומה, הוא המצאה חסרת בסיס, שהדעת נותנת שכיון שעתה הם מים לכל דבר במראה ובחוש ובהרכב הכימי, הרי שהם מים ולא מי פירות, כמבואר בחזו"א תניינא סי' י' סקי"א שצידד שמים שהורתחו נעשו אדים שפקע מהם שם מים ואין עושים מהם מקוה בתחילה, ואם היו מעיקרא מים שאובין, לאחר שנעשו אדים וחזרו להיות מים אינם פוסלים בג"ל, שפרח מהם פסול שאובין כשנעשו אדים ופקע מהם שם מים. וצידד עוד שגם אם כל המקוה ממים אלו המקוה כשר, וכל מה שלא סמך על זה למעשה הוא רק כשהיו שאובין מעיקרא, שמא לא פקע מהם פסול שאובין, אבל כשלא היו שאובין מעיקרא משמע דפשיטא ליה שאע"פ שנעשו אדים ופקע מהם שם מים, כשחזרו להיות מים דינם כמים לכל דבר ואינם כמי פירות וכיו"ב. ולא דמו לזיעת הבית וכדומה דתנן במכשירין פ"ב מ"א שאינם מכשירים דלא חשיבי מים, דשאני התם שאינם נראים כמים אלא כזיעה בעלמא וכחלק מהבנין, כאילו לחות האבן יצאה ממנו, משא"כ בניד"ד דמשחזרו נראים כמים גמורים, בפשטות חשיבי מים ודמי יותר לזיעת המרחץ דתנן במכשירין פ"ב מ"ב דחשיב מים ומכשיר את הזרעים, אף שכשהיו באויר נעלמו ונעשו כאויר [ואינם מכשירין] אעפ"כ כשנעשו זיעה חזר דינם להיות מים, שזיעת המרחץ הוא זיעת המים והוי מים בצורתו ומהותו, וה"ה וכ"ש בניד"ד, אף אם בשלב מסוים פקע מהם שם מים, כיון שכשחזרו ונעשו מים והם מים גמורים בצורתם ומהותם [עוד יותר מזיעת המרחץ], נראה פשוט שדינם כמים לכל דבר[8].

כללו של דבר, כיון שבניד"ד מעיקרא היו מים ולבסוף הם מים, ואין שום שלב שנשתנו למציאות אחרת במראה ובמוחש, הרי הם אותם מים שהיו מעיקרא ומעולם לא פקע שמם,

---

[8] ויתכן עוד שאילו תהליך זה היה מתרחש בשני שלבים, באופן שהשלב בו פקע מיניה שם מים היה ניכר, נראה ומוחש, ואח"כ היה חוזר להיות מים, י"ל שגם אם מעיקרא היו מים שאובין, כיון שפקע מיניה שם מים, פקע מיניה פסול שאובין, והמים שהתהוו לאחר מכן הם פנים חדשות ואינם שאובין, והוא ק"ו ממש"כ החזו"א שם לגבי אדי מים, ואע"פ שכתב שם שאין להתיר למעשה כשרוב המקוה ממים שאובין שנעשו אדים שאין עושין מעשה במקוה בדבר שלא שמענו מרבותינו [והקיל רק לענין פסול ג"ל דרבנן], שאני התם שהפיכת מים לאדים הוא תהליך טבעי מצוי בתכונת המים, שבזה יש לפקפק שעדיין לא פקע מיניה שם מים לגמרי, ועדיין פסול שאובין עליהם, משא"כ בניד"ד [אילו] נשתנו מצורת מים ומהותם ע"י פעולה כימית חריגה שאינה מצויה בטבע, בזה פשוט יותר שפקע מהם שם מים לגמרי ופקע מהם פסול שאובים אף לאחר שחזרו להיות מים, ויתכן שמטעם זה גם אם מעיקרא היו טמאים, פקע טומאתם ולא שבו לטומאתן אף לאחר ששבו להיות מים, וע"ש בחזו"א ד"ה ואע"ג וכו', וצ"ע.

בס"ד

ט"ז אלול התשפ"א

לאחר שהפיצו דברים בשם רבנים אשר כלל לא נכתבו על ידם או שסילפו את דבריהם כדי לערער אחר כשרות והידור מערכת "מקווה ריין" המותקנת במאות מקוואות ברחבי הארץ והעולם ותורמת לטהרת כלל ישראל

מפורסם בזה מכתבי הרבנים הגאונים שליט"א לבירור הדברים בכשרות מקווה ריין

הרב רפאל צבי ובר
רב שכונת נוה יעקב
ירושלים

בס"ד

[illegible]

רפאל צבי ובר
רב שכונת נוה יעקב
עיה"ק ירושלים

בס"ד

Rabbi Ezriel Auerbach
Bayit Vegan, Jerusalem

הרב עזריאל אויערבאך
בית וגן ירושלים ת"ו

[illegible]

כ"ג אלול תשפ"א

הרב מנחם מנדל לובין
רח' טרסלב 15
בני ברק

בס"ד, יום כ"ג אלול תשפ"א

[illegible]

Rabbi Shmuel Deutsch
Be'er Mordechay, Jerusalem

ברוך שמואל הכהן דויטש
באר מרדכי, ירושלים תו"א

בס"ד

כ"ו באב תשפ"א

הנני להודיע בזה שהפרסום של דברי שכוללים רק **שאם זה דבר חדש אין לעשותו**, ולאחר שנודע לנו שפרסום הדברים יכול להביא להרבה תקלות בשימוש במקוואות, הוחלט לגנוז את המכתב.

ובפרט שהדפסתו תחת הכותרת איסור חמור הרי יש בזה הונאת הציבור, ובפרט שהזהרנו בעוד מועד שאין להם רשות להדפיסו.

ולשומעים יונעם

[illegible]

כ"ב אלול תשס"ו

הבהרה וקלון צער

הנני להודיע בשמי כי אם בגלל שהמנהג של בני ראשי ישיבות בתפוצות אוכלות השיטה בהקהלות כמבשיר המבורכת "הקרה ריק", הייתי מנהג הקשה והמופנה לחרדים על הקהלות הרמות להוליכו אות המבשיר הגל מהקהלות בשבילנו מתוך התשובות בחלו שלהם נוקבים מלבד בהקהלות הללו, לא הייתי בן הקצת צעיר לנוסח של אדון, וגם לא אמרתי שיש בצה מבשרל אשר ביכן להסיר.

ומאחר ונוסחים מנהג זה בבנים יש לו השלכות רחבות ויש בצה הבנים נשיקולים נוספים, ובכלל נתון לשיקול בעתים של נקולי ההוראה וקבולי הדור, לכן הנני מושך את ידי מלהתעסק ולחוות דעה בנושא זה.

ובאמרי על התחום למען האמת והשלום
אברהם אינגר

כסף לי כה אלוף תשכא

מאחר שהגיעו שמועות סותרות לגבי
משמעות עד כאן בנוגע למקרה ר"ן
וכדור לי שאני יודע את הענין
אני מודיע בצורה של משפ עד כאן
בצה בטלים ומבוטלים ואין להתייחס להם
בטלון שלך

חיים יבין

חיים יבין